

GLASILO OBČINE MEŽICA

ŠUMC

LVI. ŠTEVILKA / APRIL 2019

KAZALO

BESEDA UREDNICE	2
UVOD	3
PRORAČUN OBČINE MEŽICA ZA LETO 2019	4
NA OBČINI ODGOVARJAJO	6
STANOVANJSKA GRADNJA V MEŽICI	7
NAVODILA ZA LOČEVANJE ODPADKOV	8
MEDNARODNI DAN CIVILNE ZAŠČITE	9
ENOTA PRVIH POSREDOVALCEV V OBČINI MEŽICA	11
AMBASADOR PROGRAMA SVIT: JOŽE PRATNEKAR	15
PRAVNI NASVET: NOV DRUŽINSKI ZAKONIK	16
ESCAPE ROOM NA ŠOLI	18
RAZRED – GLEDALIŠČE	19
DOBROVOLJKI SE PRIPRAVLJAJO NA SNEMANJE	20
SREDNJEVEŠKE GRAJSKE DOGODIVŠČINE	21
OBISKAL NAS JE JANI GRAUF	22
MEDGENERACIJSKO DRUŽENJE	23
LIKOVNA RAZSTAVA	23
KULTURNI DAN	24
MOJC A ŠIPEK IN NJEN KNJIŽNI PRVENEK	26
NAJVIŠJA PRIZNANJA ZA MEŽIŠKA UČENCA GŠ RAVNE	29
GLASBENA DRUŽINA KOBOLT - DRUŽINA POJE	31
MEŽIČARJI OD TOD IN TAM: JAN ROBIN	33
FD PUŠLC: PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA	35
KOLESARSKI SPREHODI IN TURE OKOLI MEŽICE	36
GEOPARK KARAVANKE ODPIRA NOVE PROSTORE	41
SVEČANA ČEBELARSKA OBLEKA	43
BOŽIČNO NOVOLETNI DIRENDAJ	44
PIŽAMA PARTY	45
PUSTNI KARNEVAL V ŠTEVILKAH	46
NARODNI DOM MEŽICA	48

Beseda urednice

Pomladno pozdravljeni, bralke in bralci.

Nedavno tega je na aktivnem druženju kakih desetih žensk njih voditeljica povedala, da so energije slabe, da je na delu retrogradni Merkur. Uf, smo si oddahnile. Z nami, ki nam tiste dni ni šlo najbolje, torej ni nič narobe, kriv je Merkur! Saj je vseeno, kaj pomeni retrogradni, vseeno, kako vpliva na nas, poanta je v tem, da je kriv. In odgovoren. Da se slabo dogaja zaradi njega. Da jaz nimam nič pri svoji slabi volji. Še kar odrešujoč občutek prvi trenutek.

Iskren razmislek pa Merkurju prizna, da je bil le izhod v sili – za svoje dobro, slabo, nikakršno ali vsakršno počutje bomo že morali biti sami odgovorni, ga pestovati ali spremeniti. Pa naj gredo Merkur in vsi ostali planeti z njim nazaj ali pa v levo oziroma desno.

O tem bi znala veliko povedati romanopiska (že od oktobra ji lahko tako rečemo), naša sokrajanka, psihologinja po izobrazbi, Mojca Šipek. Pa tudi Jan Robin, ki ga predstavljamo skozi njegov zeleni hobi, prav gotovo ve, kdo je kriv, če rožam ne gre dobro. Mislite, da Narodni dom uspešno deluje, ker gre v času abonmaja in predstav Merkur naprej? In kaj povzroča sijajne glasbene uspehe, o katerih lahko preberete v tej številki? Nič kaj jih ne povzroča; za njimi sta pozitivna naravnost in dosti vloženega dela. In ko je tema dvema pogojema zadoščeno, tudi najnenavadnejša postavitve planetov mine brez večjih neprijetnosti.

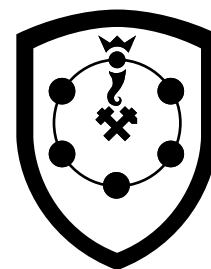
Naj pomladni veter veje v to smer, nam želim. Naj bodo zunanji krivci le izhod v sili, ko je res sila. Za ostalo pa prevzemimo odgovornost in vzemimo svoje dobro počutje v svoje roke.

Na branje!

In vse dobro,

Jerneja Vertačnik

Spoštovane občanke in občani,

Voščilo

ob dnevu upora proti okupatorju in prazniku dela

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

iskreno vam čestitam ob našem državnem prazniku, 27. aprilu, dnevu upora proti okupatorju. Na ta dan leta 1941 je bila v Ljubljani ustanovljena Protiimperialistična fronta, ki se je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda.

Le nekaj dni za tem bomo slavili mednarodni praznik delavstva, ki ga 1. maja vsako leto praznujemo v večini držav sveta in je največje praznovanje socialnih in gospodarskih dosežkov mednarodnega delavskega gibanja.

Župan Občine Mežica
Dušan Krebel

letošnja mila zima je za nami in stopili smo v pomlad, ki bo prav gotovo prinesla veliko spomladanskih cvetlic, toplih žarkov in veselja. Pred vami je tako nova, pomladna številka občinskega glasila ŠUMC z veliko zanimivih vsebin iz naše občine in dogajanja v njej.

Kot vsako leto smo tudi letos že sprejeli občinski proračun, ki je temeljni dokument občine, tako po vsebinah in področjih dela, kot tudi finančnem okvirju, in v glasilu ŠUMC vas seznanjamo z osnovnimi poudarki le tega.

V prvih treh mesecih so se odvili številni zbori članov naših društev, ki jih v naši občini res ni malo. S ponosom smo lahko poslušali poročila o opravljenem delu in aktivnostih in se ponovno prepričali, da se v naših društvih, na vseh področjih, dela dobro. Za to ste seveda zaslužni ljudje, prostovoljci in zanesenjaki, ki na tej poti vztrajate že zelo dolgo. Za vse to smo vam neizmerno hvaležni.

Pomlad je čas številnih praznovanj in pred nami so že velikonočni prazniki, prazniki svetlobe, upanja in veselja. Poleg temeljnega sporočila velikonočnih dni je s tem praznikom povezano veliko ljudskih običajev, šeg in navad, ki so pravo etnološko bogastvo različnih izročil, od posebnih jedil, blagoslova ognja, izdelovanja pirhov ... Spoštovane občanke in občani, želim vam, da vsak izmed nas doživi velikonočne praznike na svojstven način in da v naših domovih in srcih zažari luč, svetloba, mir in upanje.

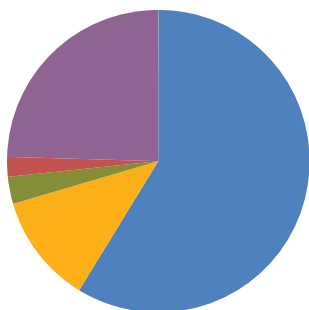
V letošnji pomladi vam želim veliko poguma pri vseh izzivih, ki jih boste premagovali, ter veliko volje in sreče, da jih boste uresničili. Želim vam obilo lepih doživetij, v prostem času pa naj vam bo sopotnik tudi naše občinsko glasilo ŠUMC.

Župan Občine Mežica
Dušan Krebel

Proračun Občine Mežica za leto 2019

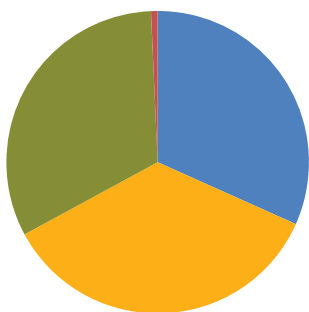
Občinski svet Občine Mežica je na 3. redni seji dne 6. 3. 2019 sprejel proračun za leto 2019. Osnova za pripravo državnega in občinskih proračunov za leto 2019 je pomladanska napoved gospodarskih gibanj Urada Republike Slovenije za makroekonomske raziskave in razvoj. Podatki iz te napovedi so bili podlaga tudi za pripravo letošnjega proračuna Občine Mežica. Pri pripravi proračuna smo upoštevali tudi usmeritev o omejevanju stroškov tekoče porabe ob hkratnem uresničevanju nalog, ki jih občini nalaga zakonodaja ter upoštevanju pogodbeno prevzetih obveznosti.

Glavni finančni vir proračuna predstavlja povprečnina. Povprečnina je na prebivalca ugotovljen primeren obseg sredstev za financiranje z zakonom določenih nalog. Določena je na podlagi Dogovora o višini povprečnine za leto 2019 med Vlado RS in reprezentativnimi združenji slovenskih občin in znaša 573,50 € na prebivalca. Občina Mežica bo v letu 2019 iz tega naslova prejela 1.961.758,00 €. Poleg povprečnine so prihodki občine še drugi davčni prihodki, kot so davki na premoženje in davki na blago in storitve. Velik delež prihodkov predstavljajo še transferni prihodki, to so prihodki iz državnega proračuna (evropska in državna sredstva namenjena za sofinanciranje investicij). Med nedavčne prihodke se štejejo prihodki od premoženja (zlasti najemnine) in prihodki od udeležbe pri dobičku in dividend. Kapitalski prihodki pa so prihodki od stvarnega premoženja (prodaja zemljišč). Donacije so sredstva pridobljena s strani donatorjev.

PRIHODKI PRORAČUNA 2019

● Davčni prihodki	2.232.040,00 €	58,7 %
● Nedavčni prihodki	444.832,00 €	11,7 %
● Kapitalski prihodki	110.000,00 €	2,9 %
● Donacije	80.000,00 €	2,1 %
● Transferni prihodki	933.099,00 €	24,6 %
Skupaj	3.799.972,00 €	100,0 %

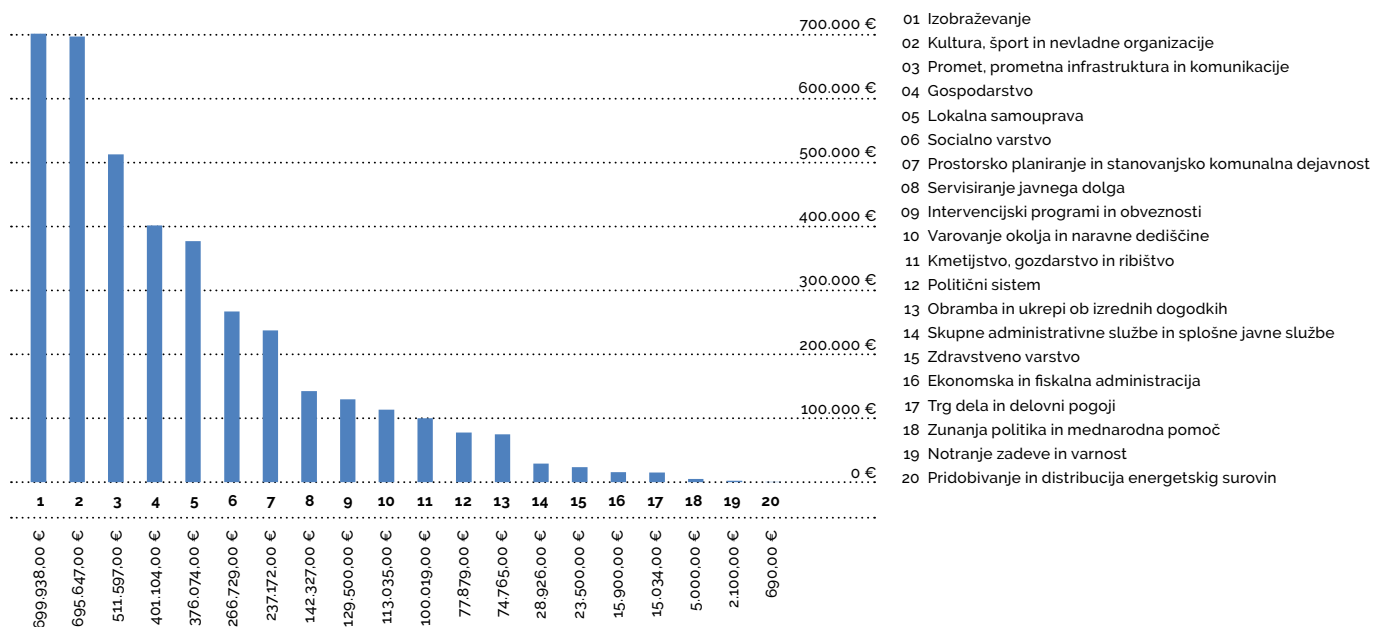
ODHODKI PRORAČUNA 2019

● Tekoči odhodki	1.208.843,00 €	31,7 %
● Tekoči transferi	1.353.547,00 €	35,4 %
● Investicijski odhodki	1.205.841,00 €	32,2 %
● Investicijski transferi	24.378,00 €	0,7 %
Skupaj	3.792.609,00 €	100,0 %

V proračunu je za leto 2019 načrtovanih 3.792.609 € odhodkov. Največji delež predstavljajo tekoči transferi, ki znašajo skoraj 36% vseh odhodkov. 32% sredstev občina namenja za tekoče odhodke, 32% pa za nove investicije in investicijsko vzdrževanje občinskega premoženja.

Največ sredstev namenjamo za področje vzgoje in izobraževanja, kamor spadajo materialni stroški in investicijsko vzdrževanje šole, dejavnost vrtca Mežica in drugih vrtcev ter prevozi otrok. Drugi največji delež predstavljajo vlaganje v kulturo, šport in nevladne organizacije v skupni višini 511.597,00 €, kar vključuje upravljanje in tekoče vzdrževanje športnih objektov in investicije v športne objekte. Največja predvidena investicija v športne objekte je projekt Ureditev športnega parka Mežica v skupni višini 255.608,00 €, ter nakup opreme in razsvetljave za nogometno igrišče v skupni višini 88.189,00 €. Na področju prometa in cestne infrastrukture vlagamo v tekoče in investicijsko vzdrževanje lokalnih cest, urejanje cestnega prometa in razsvetljavo. Na področju gospodarstva predvidevamo investicijo v projekt Poslovna cona območja Glančnik, kjer bo občina pridobila nepovratna sredstva za izgradnjo komunalne infrastrukture in ceste v Poslovni coni območja Glančnik. Skupna vrednost projekta znaša 478.281,88 €. Izvedba projekta je predvidena v letu 2019 in 2020.

ODHODKI PO PODROČJU PRORAČUNSKE PORABE 2019

Na področju lokalne samouprave namenjamo sredstva v višini 376.074,00 €. V socialno varstvo namenjamo sredstva v višini 266.729 €. Za prostorsko planiranje in stanovanjsko komunalno dejavnost namenjamo sredstva v višini 237.172,00 €. Za servisiranje javnega dolga predvidevamo sredstva v višini 142.327,00 €, za intervencijske programe in programe varovanja okolja in naravne dediščine namenjamo sredstva v višini 242.535,00 €. V kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo namenjamo sredstva v višini 100.019,00 €. Manj kot 2% celotnega proračuna pa namenjamo za politični sistem, za obrambo in ukrepe ob izrednih dogodkih, za zdravstveno varstvo, trg dela in delovne pogoje.

NA OBČINI ODGOVARJAJO ...

V naši novi rubriki bralke in bralci postavljate vprašanja županu naše občine, občinskim svetnikom in drugim uslužbencem Občine Mežica. Odgovori na prva vprašanja so pred vami.

Ali kdo kontrolira izvedene projekte? Kdo in kaj, kako pogosto, kako ukrepa, kak je postopek za urejanje razmer? Bralce motita naslednja primera: informacijske table z Mežicljem so večino- ma že vse okvarjene in na stopnicah na pokopališču so (spet) razpoke in zamiki ...

Z vsakoletnim proračunom se določi nabor projektov in investicij, ki se bodo izvajali v tekočem letu. Predlagatelj proračuna je župan, sprejme pa ga občinski svet. Pobude in predloge vsebin dajejo politične stranke, društva in občani. Odgovor za navedena dva primera: Informacijske table bomo nadomestili z novimi, projekt bomo prijavi- li za sofinanciranje iz sredstev LAS. Stopnice na pokopališču bomo sanirali v okviru sredstev tekočega vzdrževanja pokopališča.

Kaj je s sprehajalno potjo s Polene proti »Marholčevim ridam« - ali se je tam že možno sprehajati ali ne, če ne, zakaj ne?

Po sprehajalni poti se je možno sprehajati. Zemljišče preko dvorišča Ovčar je v lasti Občine Mežica, tako da ni nobenih zadržkov. Celotna trasa sprehajalne poti je predvidena za izgradnjo kolesarske poti, ki se bo začela graditi predvidoma naslednje leto.

Kako dolgo bo podoba kraja še kazila hiša pod cerkvijo?

Hiša je v zasebni lasti, zato občina na zatečeno stanje hiše ne more vplivati.

Zakaj ob uvedbi nove prometne ureditve niso bile postavljene table, ki bi na to opozarjale že npr. na odcepu z glavne ceste na Podjunsko, pa morda še kje (menda drugod tak postopek uvedbe nove ureditve poznajo)?

Občina je spremenila prometno ureditev lokalne ceste, promet na državni Podjunski ulici pa se ni spremenil, zato postavljanje tovrstnih signalizacij ob državni cesti ni dovoljeno.

Bralci bi želeli razlago – v nekaj točkah opisan postopek sprejemanja odločitev za nove objekte (kdo izbere arhitekta, kdo pripravi vnaprejšnje zahteve, kakšen naj bi projekt bil, kaj naj bi vseboval – in česa ne; kdo predlagani načrt dokončno potrdi).

Občinska uprava pripravi projektno nalogo, v kateri opredeli investicijo. Praviloma projektno nalogo, sploh za večje projekte, potrdi pristojni odbor občinskega sveta. Projektant / arhitekt se praviloma izbere z javnim razpisom oz. z zbiranjem ponudb. Nato se projekt usklajuje na nivoju občinske uprave, pristojnih odborov in občinskega sveta.

Kaj je z nadstreškom za potnike na avtobusni postaji?

Postavitev nadstreška na avtobusni postaji trenutno ni predvidena. Postavitev nadstreškov na avtobusnih postajališčih na celotnem potegu regionalne ceste skozi Mežico je predmet obravnave v okviru izvedbenega projekta rekonstrukcija regionalne ceste skozi Mežico. Po obljubah DRSI naj bi se rekonstrukcija ceste začela izvajati v roku dveh let.

Ali planirate postavitev table za oglase, osmrtnice. Kje in kdaj?

V okviru ureditve prostora okoli nove tržnice smo postavili tudi oglasno tablo, kamor se nameščajo razni plakati in osmrtnice.

Stanovanjska gradnja V MEŽICI

Kar veliko vzpodbudnega se dogaja v zvezi z gradnjo stanovanj na Koroškem pa tudi širše, Mežica pri tem ni izjema. Trenutno intenzivno potekajo gradbena dela v stavbi bivšega hotela, ki bo prenovljen v večstanovanjski objekt z 20 stanovanji. Občina Mežica je že pred leti s sprejetjem OPN zagotovila dodatne površine – stavbna zemljišča za stanovanjsko gradnjo, na katerih danes že stojijo stanovanjski objekti (Smrečnikovo, Stoparjevi travniki). Večji projekt stanovanjske gradnje z več kot 20 individualnimi hišami je možno izvesti tudi na območju »Ekonomije«.

Zanimiv življenjski prostor za mlade družine je tudi v centru Mežice (bližina šole, vrtca ...), ki je predviden za gradnjo večstanovanjskih objektov na zemljišču, zahodno od tenis igrišč (glej grafiko).

Občina je že v letu 2018 pripravila strokovne podlage za umeščanje objektov v omejeni prostor. Želimo pridobiti investitorje, ki bi v ta prostor umestili (OPPN) in zgradili moderen večstanovanjski objekt z 10 do 12 stanovanjskimi enotami. Mirno mestno okolje,

bližina komunalne infrastrukture, predvidljivi – znani pogoji gradnje ponujajo zasebnemu investitorju možnost, da zgradi in ponudi trgu stanovanja v privlačnem okolju.

Občina v letu 2019 pričinja z projektom izgradnje povezoval-

ne ceste proti objektom Vrtca iz zahodne smeri, skladno s sprejetimi strokovnimi podlagami. S tem bo območje predvidene stanovanjske zazidave še bolj zanimivo.

Služba za gospodarstvo
Milan Krivograd

SPREMINJAMO NAČIN LOČENEGA ZBIRANJA KOMUNALNIH ODPADKOV V KOROŠKI REGIJI

Spoštovane občanke in občani, uporabniki komunalnih storitev zbiranja komunalnih odpadkov v Mežiški dolini, v skladu z Uredbo o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov (Ur. l. RS, št. 33/17) in Uredbo o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Ur. l. RS, št. 84/06, 106/06, 110/07, 67/11, 68/11 – popr., 18/14, 57/15, 103/15, 2/16 – popr. In 35/17), vas obveščamo, da uvajamo nov način ločevanja komunalnih odpadkov. Z dopisom vas želimo podrobneje seznaniti o vseh spremembah, ki se nanašajo na ločeno zbiranje odpadkov. Verjamemo, da vam bodo navodila v pomoč ter da bo s tem prehod na nov način ločevanja odpadkov čim bolj preprost in razumljiv.

SPREMENJENO POIMENOVANJE ZABOJNIKOV IN VREČK

Prejeli ste nove nalepke za zabojnike. Prosimo, da jih ustrezno nalepite na zabojnike. Vrečke in zabojniki se bodo preimenovali iz vrečka/zabojnik za suhe odpadke v vrečko/zabojnik za ODPADNO KOMUNALNO EMBALAŽO, vrečka/zabojnik za mokre odpadke pa v vrečko/zabojnik za MEŠANE KOMUNALNE ODPADKE. Obstoječe vrečke, ki jih imate na zalogi, porabite.

Poimenovanje zabojsnikov in vrečk sedaj:	Poimenovanje zabojsnikov in vrečk po novem:
SUHI ODPADKI	ODPADNA KOMUNALNA EMBALAŽA
MOKRI ODPADKI	MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI
BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI	BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI

NOVA NAVODILA ZA LOČEVANJE ODPADKOV

ODPADNA KOMUNALNA EMBALAŽA

- **PLASTIČNA EMBALAŽA:** platenke, plastične vrečke in folije, plastična embalaža pralnih sredstev, plastični lončki, plastične tube, stiropor.
- **KOVINSKA EMBALAŽA:** pločevinke, konzerve, aluminijasta folija, prazna kovinska embalaža sprejev in lakov ter živil, kovinske tube.
- **SESTAVLJENA EMBALAŽA:** tetrapak embalaža od hrane in pijače, sestavljene vrečke prehrabnenih izdelkov.

EMBALAŽA NAJ BO PRAZNA IN STISNJENA! V zabojnik ne odlagajte papirja, papirne in kartonske embalaže ter steklene embalaže! Navedeno embalažo oddajte na ekološkem otoku ali zbirnem centru za odpadke.

MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI

- **VSE VRSTE HIGIENSKIH PRIPOMOČKOV:** papirnate brisače in robčki, higienski vložki, zobne ščetke, britvice, plenice.
- **OSTANEK KOMUNALNIH ODPADKOV:** kosti, olupki citrusov, hišne smeti od pometanja, vrečke iz sesalnikov, manjše količine neuporabnih oblačil in obutve, odpadki iz keramike in porcelana, odpadki iz gume in usnja, celofan, lepilni trakovi, pisala, pasji in mačji iztrebki (pesek), cigaretni ogorki, zamaščen papir in folija.

V zabojnik ne odlagajte odpadne embalaže, biološko razgradljivih odpadkov, gradbenega odpada, odpadne električne in elektronske opreme in nevarnih odpadkov.

BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI

- **ZELENI VRTNI ODPAD:** odpadno vejevje, trava, listje, stara zemlja lončnic, rože, plevel, gnilo sadje, stelja malih rastlinojedih živali, lesni pepel.
- **KUHINJSKI ODPADKI:** zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst, jajčne lupine, kavna usedlina, filter vrečke, pokvarjeni prehrabneni izdelki, kuhani ostanki hrane.

V zabojnik ne odlagajte kosti, odpadnega jedilnega olja, mačjih in pasjih iztrebkov, ostankov živil, ki so obdelana s fitofarmaceutskimi sredstvi (olupki citrusov). Biološko razgradljivih odpadkov ne odlagajte v plastične vrečke, ker poslabšajo kakovost komposta.

Ključne spremembe oz. novosti

Papir, papirna in kartonska embalaža se po novem NE ODLAGA med odpadno komunalno embalažo. Ves papir, vključno s papirno in kartonsko embalažo, se s 1. 2. 2019 odlaga izključno na ekoloških otokih in zbirnih centrih za odpadke. Lokacije ekoloških otokov in zbirnih centrov so objavljene na spletnih straneh komunalnih podjetij.

Steklena embalaža se odlaga na ekoloških otokih in zbirnih centrih za odpadke.

Odpadno plastično in kovinsko embalažo ter embalažo iz sestavljenih materialov je potrebno izprazniti ter odložiti med odpadno komunalno embalažo. Ostanke hrane je potrebno kompostirati v hišnih kompostnikih, oz. odložiti v zabojnik za biološko razgradljive odpadke.

V zabojnik za mešane komunalne odpadke po novem ni dovoljeno odlagati odpadne komunalne embalaže.

Urniki odvoza odpadkov

Urniki odvoza odpadkov bomo v prehodnem obdobju med marcem in junijem poskušali čim bolj prilagoditi vašim potrebam. Zaenkrat pa boste urnik odvoza odpadkov, ki ste ga prejeli v začetku leta, obdržali, s tem da boste namesto zabojnika (vrečke) za suhe odpadke na odjemno mesto postavili zabojnik (vrečko) za odpadno komunalno embalažo. Namesto zabojnika (vrečke) za mokre odpadke pa boste na odjemno mesto postavili zabojnik (vrečko) za mešane komunalne odpadke.

Ekološki otoki bodo od sedaj namenjeni le še zbiranju papirja in steklene embalaže.

V Mežici imamo 10 ekoloških otokov in sicer: v Senčni vasi, na Gosposvetski cesti, v naselju Stržovo, na Lenartovi ulici, na Poleni, na Bregu pri ČŠOD, na Prežihovi ulici pri brvi čez Mežo, na Prežihovi ulici pri četvorčku, na Leški cesti in na Marholčah.

Javno komunalno podjetje LOG d.o.o.

Mednarodni dan CIVILNE ZAŠČITE

Ob mednarodnem dnevu Civilne zaščite je bila 1. 3. 2019 v Kongresnem centru na Brdu pri Kranju osrednja državna slovesnost. Med prejemniki srebrnega znaka CZ je tudi zunanji strokovni sodelavec za zaščito in reševanje Občine Mežica, g. Nenad Donau, univ.dipl.var. spec..

Priznanje je prejel na regijski prireditvi v Mislinji, ki se je je udeležil tudi poveljnik CZ Občine Mežica, g. Igor Pšeničnik.

ENOTA PRVIH POSREDOVALCEV V OBČINI MEŽICA

Srčni zastoj je eden izmed vodilnih vzrokov smrti v razvitem svetu. V Sloveniji ga vsako leto doživi okoli 1700 ljudi, torej 4–5 oseb na dan. Večinoma se zgodi doma in v kar polovici primerov so prisotni očitvidci, torej svojci žrtve. Preživetje in kakovost življenja preživelih sta odvisna od tega, kako hitro po dogodku se začne osebo oživljati in ali se uporabi avtomatski defibrilator (Strnad, Borovnik et al, 2016: 4).

KDO SO PRVI POSREDOVALCI

Prvi posredovalec (PPO) je oseba, ki obvlada temeljne postopke oživljanja, uporabo avtomatskega zunanega defibrilatorja in v omejenem obsegu tudi prvo pomoč pri drugih življenjsko ogrožajočih stanjih. Prvi posredovalci so dodatno usposobljeni gasilci ali drugi člani sil za zaščito in reševanje, ki jih po naročilu zdravnika aktivira regijski center za obveščanje (ReCO). Namen sistema PPO je, da enote PPO pridejo do bolnika še pred prihodom ekipe NMP ali drugih reševalnih služb in prvi nudijo pravilno pomoč osebam z nenadnim srčnim zastojem ali drugimi nujnimi življenjsko ogrožajočimi bolezenskimi stanji. Prvi posredovalci ne zamenjujejo enot nujne medicinske pomoči (NMP) ter ne opravljajo dela, ki ga mora opraviti enota NMP na območju, ki ga pokriva, temveč lahko enote PPO delo NMP uspešno dopolnjujejo.

USPOSABLJANJE IN LICENCA

Svet za reanimacijo Slovenskega združenja za urgentno medicino, je pripravil usposabljanje kandidatov za PPO, ki je enotno za vso Slovenijo. Na tečaju, ki obsega 10 ur teorije in praktičnega dela, se uči temeljnih postopkov oživljanja (TPO), pravičen pristop do poškodovanca, oceno odzivnosti in prizadetosti ter pravičen postopek oživljanja z uporabo avtomatskega eksternega defibrilatorja (AED) in drugih pripomočkov prvih posredovalcev. Na praktičnem delu se izvaja scenarije intervencij – tujek v dihalni poti, nezavestna oseba, neodzivna odrasla oseba, srčni zastoj, oživljanje dojenčkov, otrok, utopljenec in druga življenjsko ogrožajoča stanja. Izpit obsega teoretični in praktični del pred komisijo zaposlenih v NMP. Na naslednji strani je s sliko prikazana licenca prvega posredovalca, ki velja eno leto. Licenco je potrebno obnavljati.

ORGANIZIRANOST PPO V OBČINI MEŽICA

Prostovoljno gasilsko društvo Mežica (PGD Mežica) je bilo 24. 11. 2014 vključeno v sistem PPO. Enota PPO trenutno šteje 15 članov z opravljeno licenco, nekateri med njimi imajo opravljen 70 in 90 urni tečaj prve pomoči. Od februarja 2018 je enota PPO organizirana kot samostojna enota, ki deluje v okviru PGD Mežica. Vodja enote je Tomaž Homer, VGČ II st., z

opravljenim 90 urnim tečajem PP in licenco za prvega posredovalca. PGD Mežica enoti PPO nudi podporo (vozila, nabava materialno-tehničnih sredstev) s katero se zagotavlja nemoteno delovanje enote PPO. V letošnjem letu smo nabavili predihovalni balon s kompletom mask za izvajanje umetnega dihanja, ki bo skupaj z AED v veliko pomoč pri nujenju pomoči obolelim z nenadnim zastojem srca.

INTERVENCIJE IN REAKCIJSKI ČASI PPO

V času od 24. 11. 2014 do 14. 3. 2019, je bilo skupaj 30 posredovanj. Gre za različne dogodke. Sedemnajstim obolelim z različnimi težavami smo uspeli pomagati. Vsaka izguba človeškega življenja predstavlja velik šok in predstavlja stres, katerega vsak član enote PPO na svoj način premaguje.

Število intervencij PPO narašča. Samo v letu 2019 v slabih dveh mesecih in pol smo PPO intervenirali kar osemkrat. Reakcijski čas od klica na pomoč do prihoda PPO na kraj dogodka v povprečju znaša od 3 do 4 minute, odvisno od časa in razdalje ter lokacije, kjer se je dogodek zgodil.

KO JE OGROŽENO ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE, SO POMEMBNE SEKUNDE, NE MINUTE!

Od trenutka, ko se oseba zgrudi na tla, preneha dihati, je z vsako minuto, ko ji nihče ne pomaga, 10% manj možnosti za preživetje brez posledic, po 10 minutah so te možnosti še zelo majhne!

INTERVENCIJE IN REAKCIJSKI ČASI NMP

Ekipa NMP z Raven na Koroškem pride do Mežice ali Dravograda morda v 10-ih minutah. To je odvisno od razmer na cesti. V 10-ih minutah nikakor ne uspe priti na Strojno, v Črno, kaj šele do Slovenj Gradca ali dlje.

V prvih intervencijah, se je pokazalo, da so dostopni časi PPO vsaj enkrat krajši od ekip NMP, v povprečju je v letu 2014 ta čas za enote PPO znašal nekaj manj kot 4 minute, medtem ko je ekipa NMP potrebovala dobrih 9 minut. V lanskem letu so bili povprečni dostopni časi za ekipe NMP na Koroškem 10 minut, če pogledamo samo intervencije, kjer so ukrepali PPO. Pri tem je potrebno povedati, da so dogodki praviloma najbolj oddaljeni od centrov; reševalne ekipe NMP so do tja potrebovale v povprečju 17,4 minute, PPO pa 5 minut. V prvih dvajsetih primerih je 10 ljudi preživelo.

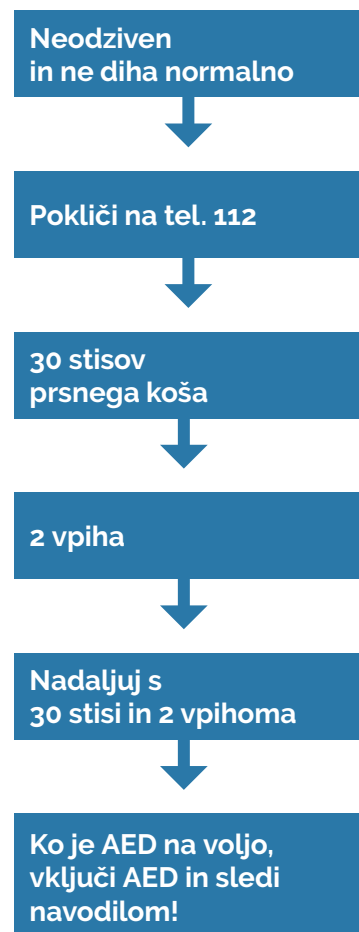
KAKŠNE MOŽNOSTI IMA BOLNIK V SRČNEM ZASTOJU NA ODDALJENIH IN ODMAKNJENIH OBMOČJIH?

Če so v bližini PPO, potem ogromne! Sicer je odvisno od znanja in usposobljenosti svojcev, očitodcev, naključnih mimoidočih ter veliko sreče.

VERIGA PREŽIVETJA

Zastoj srca prepoznamo po tem, da se oseba zgrudi, ne kaže znakov življenja (nezavest) in ne diha. Da smo pri ukrepanju uspešni, je

Temeljni postopki oživljanja odraslih in avtomatska zunanja defibrilacija

AED

KAKO POMAGAMO OB NUJNIH STANJIH?

HITRO IN PREUDARNO!

- 1 Ko se nekdo zgrudi ali negibno leži na tleh, **preverimo varnost, TAKOJ PRISTOPIMO!** Rahlo ga stremo za ramena in glasno pokličemo: **Kako ste?!** Če se odzove, ga pustimo v tem položaju, preverjamo stanje, če **se ne odzove** nadaljujemo s točko 2.

- 2 **SPROSTIMO DIHALNO POT**
Zvrnemo glavo in dvignemo brado! Razpremo usta in preverimo, da v njih ni tujka, snete proteze ... Če kaj opazimo, to odstranimo in preidemo na naslednjo točko.

- 3 **PREVERIMO DIHANJE**
Pristonimo uho čim bližje nosu in ustom ter **poslušamo, občutimo ali zrak prihaja iz dihal in gledamo na prsni koš**, ali se dviga in spušča. Za to porabimo **10 sekund**; zaznati moramo vsaj 2 vdih, da lahko rečemo, da oseba normalno diha ...

- 4 **Najbolj zanesljiv znak, da srce deluje, je dihanje!** Normalno **dihanje nezavestne osebe je tiho in plitvo**, kot pri nekom, ki mirno spi. Tega ne smemo zamenjati za **hropenje, grgranje, smrčanje** ali **sopenju podobne zvoke**, ki se zelo opazni pri osebi, ki leži na tleh, do 2 metra oddaljena - **to je agonalno dihanje in je ZNAK ZASTOJA SRCA**. Tak bolnik **NUJNO potrebuje oživljanje!**

- 5 Če ugotovimo, da bolnik ne diha: **POKLIČEMO 112** in pošljemo nekoga po avtomatski defibrilator (**AED**), če vemo, da je nekje v bližini, mi pa **takoj pričnemo z oživljanjem**.

- 6 **OŽIVLJANJE 30:2** (30 stisov - 2 vpiha), **ali samo stis prsnega koša**. Postopek oživljanja 30:2 imenujemo, ko **na vsakih 30 stisov naredimo 2 vpiha**. Če postopka 30:2 ne poznamo, **NEPREKINJENO STISKAMO PRSNI KOŠ vsaj 10 minut** in ne hitreje kot 120 krat v minuti.

- 7 Ko dobimo AED, čim prej **namestimo elektrode na bolnikove gole prsi**, ga vključimo in **sledimo navodilom**, ki jih daje aparat. Poskrbite, da se bolnika med sunkom električnega toka nihče ne dotika. **AED JE VAREN - Z NJIM NI MOŽNO ŠKODOVATI BOLNIKU, NA KATEREGA GA NAMESTIMO.**

- 8 Po sunku električnega toka **nadaljujemo z oživljanjem**. **APARAT NE NADOMESTI OŽIVLJANJA**. Če niste večji umetnega dihanja, izvajajte stise prsnega koša neprekinjeno.

Pri otroku najprej izvedemo 5 vpihov, nato 1 minuto izvajamo oživljanje po postopku 30:2, kar počnemo z eno roko, z drugo roko držimo čelo in rahlo zvrnemo glavo. Nato preverimo dihanje, pokličemo 112. Če ne diha, nadaljujemo z oživljanjem 30:2.

PRI OTROKU NE OPUŠČAMO UMETNEGA DIHANJA, razen v primeru, ko le to ni mogoče. Če ni na voljo elektrod za otroke (do 8 let < 25 kg) namestimo elektrode za odrasle.

pomembna zgodnja prepoznavna in klic na pomoč – 112, zgodnje oživljanje, da pridobimo čas, zgodnja defibrilacija, da poženemo srce, oskrba po oživljanju, da se povrne kvalitetno življenje.

ALGORITEM TEMELJNIH POSTOPKOV OŽIVLJANJA

Na straneh 12 in 13 je prikazan algoritem temeljnih postopkov oživljanja (TPO).

Ukrepati je potrebno:

- VARNO,
- HITRO,
- V PRAVEM ZAPOREDJU.

Gre za postopke, ki se uporabljajo ob začetku oživljanja osebe s srčnim zastojem (najprej poskrbimo za varnost, ugotavljamo odzivnost osebe, sprostimo dihalne poti, preverimo dihanje (10 sekund), če oseba diha, jo obrnemo na bok, če ne diha pričnemo z oživljanjem, nato uporabimo avtomatski zunanji defibrilator.

KAJ STORIMO, ČE PRI OSEBI PRIDE DO SRČNEGA ZASTOJA?

- preverimo lastno varnost;
- preverimo odzivnost bolnika (ga rahlo stresemo in glasno kličemo);
- sprostimo dihalno pot (zvrnemo glavo, dvignemo brado);
- preverimo v ustih, da ni kakšnega tujka, odstranimo, kar opazimo, na slepo ne brskamo po ustih;
- preverimo dihanje (10 sekund poslušamo, čutimo na licu in gledamo prsni koš);
- če oseba diha, jo obrnemo na bok;
- kličemo 112, če smo sami, sicer kliče nekdo drug, mi pa pričnemo s pritiski na prsni koš, na sredini prsnega koša, z iztegnjenimi rokami, navpično navzdol stisnemo 1/3 debeline prsnega koša, v ritmu do 2x na sekundo, enakomerno, kolikor stisnemo, tudi popustimo, vztrajno odločno in brez prekinitve v prvih minutah.

Tomaž Homer, VGČ II. stopnje,
Peter Kordež, zdr. reševalec,
Nenad Donau, univ. dipl., var., spec.

JOŽE PRATNEKAR, AMBASADOR PROGRAMA SVIT: Program Svit mi je rešil življenje

Program Svit je preventivni zdravstveni program, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju raka na debelem črevesu in danki. Vključuje moške in ženske v starosti od 50 do 74 let, in sicer vsaki 2 leti. O osebni izkušnji s Programom smo se pogovarjali z magistrom Jožetom Pratinkearjem, ki opravlja funkcijo Svitovega ambasadorja.

Gospod Pratinkear, opravljate častno funkcijo ambasadorja Programa Svit. Kaj to za vas pomeni?

Jaz mislim, da je to pomembno poslanstvo, saj ugotavljamo, da se ljudje še vedno premalo zavedajo pomena Programa Svit, ki lahko marsikomu tudi reši življenje. Včasih sem res začuden, da se ljudje kljub temu, da je sodelovanje v Programu Svit brezplačno, na

vabilo ne odzovejo, ker potem, ko bolezen napreduje, so posledice res hujše in tudi za zdravstveni sistem dražje.

Kdaj ste prvič prejeli vabilo za sodelovanje v Programu Svit?

Prvič sem prejel vabilo v letu 2009 in takrat sem se tudi odzval, izvid pa je bil negativen. Po dveh letih, ko sem bil ponovno povabljen, je bila v blatu ugotovljena kri.

Kako ste sprejeli novico, kako so nato potekale nadaljnje preiskave in zdravljenje?

Seveda sem bil neprijetno presenečen, kar je logično, če izveš, da je s tvojim zdravjem nekaj narobe. Ampak potem sem pač zaupal zdravnikom in glede na to, da sem se pravočasno odzval na vabilo in potem tudi na kolonoskopijo, sem pričakoval najboljše.

S kolonoskopijo sta bila odkrita dva majhna polipa, ki sta bila med posegom tudi odstranjena, odkrit pa je bil tudi precej velik, priraščen polip, ki pa ga ni bilo mogoče odstraniti med kolonoskopijo, zato je bil potreben operativni poseg. Operacija je potekala dobro, brez zapletov in po treh dneh sem se že lahko vrnil domov. Čez en mesec sem izvedel veselo novico, da odstranjeno tkivo ni bilo rakavo. Moram povedati,

da je bil zame sam poseg neboleč.

Ali imate še vedno kontrolne preglede?

Da, še vedno. Na vsaki dve do tri leta se preko osebnega zdravnika naročim na kolonoskopijo. Pred približno tremi leti je bil ponovno odkrit in tudi odstranjen manjši polip, zato mislim, da je pomembno, da tudi po zdravljenju hodiš na kontrolne preglede.

Imate kakšen nasvet za bralce? Kako premagati strah?

Ko na terenu ljudi spodbujam, naj se odzovejo na vabilo, tiste, ki sodelovanje odklanjajo vprašam po vzroku, zakaj se ne odzovejo. Največkrat mi povejo dva vzroka. Prvi je: Kaj pa če kaj ugotovijo? Pa jim odgovorim: hvala bogu, da ugotovijo in lahko tudi pravočasno zdravijo. In drugi vzrok je strah pred kolonoskopijo. Jaz vedno poudarjam, da sam sem bil sedaj že štirikrat in vedno je preiskava potekala brez problema, neboleče, mogoče bi lahko rekel, da je bolj neprijetna sama priprava na preiskavo. Mislim, da se preiskave res ne bi smeli bati. Rad bi pa še enkrat povedal bralcem, dajte se odzvati na vabilo, ker se s tem lahko reši vaše življenje, kot je tudi moje bilo rešeno s Programom Svit.

NOV DRUŽINSKI ZAKONIK

Družinski zakonik (DZ) je eden najpomembnejših zakonov, saj s svojo vsebino posega na najbolj občutljiva, ranljiva in marsikdaj tudi z osebno noto prežeta pravna razmerja. Družinski zakonik, ki se bo uporabljal od 15.4.2019, bo nadomestil Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), ki je bil sprejet pred več kot 40 leti. Nov zakon prinaša kar nekaj pomembnih novosti, predvsem pa je zakon, ki ureja družinska razmerja v celoti, eden najbolj splošno in pogosto uporabljenih zakonov v življenju vsakega izmed nas.

Družina je življenjska skupnost otroka, ne glede na starost otroka, z obema ali enim od staršev ali z drugo odraslo osebo, če ta skrbi za otroka in ima po Družinskem zakoniku v razmerju do otroka določene obveznosti in pravice, še vedno pa je enako kot prej določeno, da družina zaradi koristi otrok uživa posebno varstvo.

Povsem na novo je urejena vnaprej izražena volja staršev, kdo naj skrbi za otroka, če se jim kaj zgodi. Mogoča pa bo tudi sklenitev predporočne pogodbe, kar je sedaj bil pravni posel, ki je večini poznan le iz raznih ameriških filmov.

Pomembne novosti so predvsem nove **definicije družine, otroka, otrokove koristi in starševske skrbi**. Velik pomen pa bo z novim zakonikom pridobila predvsem **mediacija**

(postopek, v katerem udeleženci prostovoljno s pomočjo ene ali več nevtralnih tretjih oseb – mediatorjev poskušajo doseči mirno rešitev spora, ki izvira iz družinskega razmerja).

Po novem zakoniku je izrecno določeno **načelo otrokove koristi**. Tudi doslej je osnovno vodilo v družinskem pravu bilo teženje k temu, da morajo starši ob vseh ravnanjih, ki zade-

vajo otroka, postavljati otroka v ospredje ter skrbeti, da so vsa razmerja in postopanja njemu v korist. Z novim zakonikom pa je dolžnost skrbeti za korist otroka, pri vseh dejavnostih v zvezi z otrokom, razširjena tudi na izvajalce javnih služb, organe lokalnih skupnosti ter druge fizične in pravne osebe, kar konkretno pomeni upoštevanje določb Konvencije o otrokovih pravicah (KOP). Izrecno pa je tudi določeno, da so starši tisti, ki morajo v prvi vrsti skrbeti za korist otroka. Starši so tisti, ki morajo ob upoštevanju osebnosti otroka, njegove starosti in razvojne stopnje ter hotenj, primerno zadovoljevati njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka, ter mu nuditi primerno vzgojno vodstvo in ga spodbujati v njegovem razvoju. V kolikor starši tega ne zagotovijo, se vmešajo posebne institucije, ki pomagajo zagotoviti ustrezno skrb za otroka. Otroci tako uživajo posebno varstvo države vselej, kadar je ogrožen njihov zdrav razvoj in kadar to zahtevajo druge koristi otrok.

Popolna novost pa je tudi **dolžnost staršev, da otroke vzgajajo s spoštovanjem do njegove osebe, individualnosti in dostojanstva.**

Država bo z novo ureditvijo priskočila na pomoč pri preprečevanju razpada družin. Pred vložitvijo tožb ali sporazumnih predlogov na sodišče, za razvezo zakonske zveze, bo obvezno predhodno svetovanje pri centru za socialno delo. Če na tem razgovoru zakonca ugotovita, da obstaja možnost ohranitve zakonske zveze,

država po novem, v skladu z 201. členom DZ, paru omogoča brezplačno strokovno svetovanje (tako zakoncema kot zunajzakonskima partnerjema) pri centru za socialno delo. Doslej se je pogosto dogajalo, da v primerih tožb na sodišče in predlogov zaradi spremenjenih okoliščin centri niso želeli opravljati razgovorov, sedaj pa bo to obvezno. Prav tako bodo lahko centri za socialno delo udeležencem ustno pojasnili možnosti mediacije pri centru za socialno delo ali pri drugih izvajalcih, ki je lahko naslednji korak po predhodnem svetovanju. Pričakovati je mogoče večjo pripravljenost za mediacije, saj sta človeški pristop in ustna predstavitev prava neukim strankam še kako pomembna.

Pomembna sprememba je tudi ta, da lahko sedaj sodišče za otroka, ki nima živih staršev, sorodniku, ki izpolnjuje pogoje za posvojitev otroka in niso podane ovire za posvojitev, ter je pripravljen prevzeti skrb za otroka, podeli starševsko skrb. Otroku je tako omogočeno, da biva v krogu sorodnikov, ne da bi bil posvojen.

Velikokrat doslej so starši v družinskih postopkih poudarjali, da otrok ne želi tega in onega, da noče k očetu itd.. Seveda se oče na takšne navedbe mame, s katero se ne pogovarja, ker sta sprta, običajno burno odzove, mami ne verjame in spori se nadaljujejo. Sodišče se je že doslej pogosto posluževalo pogovorov, ki so se opravili v šoli in je na njih poleg otroka bil prisoten še, denimo, razrednik, ali kdo drug, ki je bil otroku blizu, da je le-ta lažje izrazil lastne želje. Nikakor pa to niso

bili starši, ki bi lahko vplivali na izjave otroka. Mnenje otroka bo po novem štelo več, kot pa je doslej. Sodišče bo namreč dolžno upoštevati stališče otroka, brez otrokovega mnenja bo mogoče izdati le začasne odredbe. Še vedno pa velja pogoji, da mora otrok bit star toliko, da je sposoben sam izraziti svojo voljo, kar pa se presoja posebej za vsak konkreten primer in sposobnost izraziti lastno voljo ni omejena z leti.

Starši pa lahko po novem vnaprej izrazijo voljo glede osebe, ki se ji otrok zaupa v varstvo in vzgojo, sorodnika, ki se mu podeli starševska skrb, posvojitelja ali skrbnika v primeru, da bi se njim pripetil smrtni slučaj ali trajnejša nezmožnosti izvajanja starševske skrbi. Veljavnost vnaprej izražene volje staršev pa se presoja enako kot veljavnost oporoke v skladu z zakonom, ki ureja dedovanje.

Poleg nekaterih sprememb v zvezi s preživljanjem otrok pa je pomembna novost tudi v zvezi s preživljanjem staršev. Otroci so namreč po novem dolžni preživljati starše najdlje toliko časa, kolikor so starši dejansko preživljali otroka. S tem se je udejanjilo načelo pravičnosti.

Primer: Otrok, ki ga je oče zapustil takoj po rojstvu in je nato zanj plačeval preživnino le eno leto, ni dolžan več kot eno leto preživljati očeta, ko bo le-ta v položaju, ko bi sicer do preživljanja bil upravičen.

Novosti novega zakonika je še precej več, navedene so le nekatere po mojem izboru najpomembnejše spremembe in novosti. Bistvenega pomena je, da bo Družinski zakonik (DZ) z novimi dodatnimi definicijami prispeval k večji jasnosti. Pomoč države pri reševanju družinskih težav bo več kot dobrodošla, brezplačno ob-

vezno predhodno svetovanje pri centrih za socialno delo pa bo najverjetneje zmanjšalo število sodnih postopkov ter prispevalo k hitrejšemu reševanju le-teh. Spremembe na področju izvajanja starševske skrbi (podelitev starševske skrbi sorodniku, vnaprej izražena volja staršev, komu se v primeru smrti ali trajnejše ne-

zmožnosti izvajanja starševske skrbi podeli starševska skrb, in možnost sodišča, da izreče skupno varstvo in vzgojo otrok) prinašajo več možnosti za učinkovitejše varstvo koristi otroka. Preživljanje pa je za zavezance z novim zakonom zagotovo pravičnejše urejeno.

Odvetnica **Janja Podričnik**

ESCAPE ROOM NA ŠOLI

Izbirni predmet Matematična delavnica izvajam na naši šoli že od leta 2003. Namenjen je učencem različnih matematičnih sposobnosti. Zato vsebino in obliko dela prilagajam željam, interesom in sposobnostim učencev, ki so vključeni v skupino. Zdi se mi pomembno, da so učenci dejavni in da znanje pridobivajo preko lastnih izkušenj in doživljanj. Zaradi tega so tudi metode dela bistveno drugačne kot pri rednem pouku matematike. Sproti se odločam

za samostojno, skupinsko delo ali delo v dvojicah, za raziskovanje ali aktivno pridobivanje izkušenj. Rada vidim učence, ki so zadovoljni in z veseljem rešujejo naloge, raziskujejo, igrajo matematične igre in izdelujejo izdelke. Učenci tako razvijajo pozitiven odnos do matematike in do svoje lastne aktivnosti.

Zadnji dve leti smo v okviru izbirnega predmeta Matematična delavnica obiskali in doživeli Escape Room v Ljubljani. Učenci so bili nav-

dušeni in ravno zaradi njihovih veselih nasmeškov na obrazih se mi je porodila ideja, da poskusimo narediti šolsko sobo pobega. Letošnji devetošolci so bili nad idejo navdušeni in tako smo zavihali rokave in se lotili dela. Najprej smo sestavili naloge, uganke, šifre, kode. Nato smo se lotili izdelovanja pripomočkov. Smo lepili, rezali, pisali, barvali. Nato smo uganke preizkusili in ugotovili, kaj moramo popraviti. Začeli smo z zbiranjem starega pohištva in starih predmetov. Z ravna-

teljem sva se dogovorila za nakup ključavnic in za prostor v kleti. Hišnik Borut je na omare in predalnice pritrdil okovje za ključavnice. Tako smo imeli vse potrebno, da sestavimo svojo sobo pobega. In smo jo. Veseli in ponosni smo, da nam je uspelo. Učenci, obiskovalci, pa so jo oživali in ji dali smisel. Živela, Soba pobega!

KAJ JE ESCAPE ROOM ALI SOBA POBEGA?

Je vrsta detektivske in avanturistične igre, ki poteka v zaprtem prostoru, v katerem je zaklenjena skupina ljudi. Udeleženci morajo s pomočjo predmetov, ki so jim na voljo v sobi, rešiti uganke, odkleniti ključavnice, dešifrirati kode in poiskati

sledi, da pridejo na prostost v določenem času. Po navadi je igra omejena na 60 minut. Udeleženci morajo med seboj sodelovati in uporabiti svoje sposobnosti logičnega sklepanja. Če se kaj zalomi in če se ne najde rešitve, priskoči na pomoč Game master.

Nataša Podojsteršek

RAZRED – GLEDALIŠČE

Kako lepo je, ko se šolske klopi umaknejo, pripravi se zakulisje, zasliši nemir, jeza, smeh ... Vsaka skupina te trenutke živi samo zase. Pogovarjajo se, prepričujejo, kričijo, se mirijo. Potrebno je sodelovanje, popušcanje, strpnost.

Vloge so razdeljene. Lutke izdelane. Otroci pripravljani. Besedilo, ki smo ga dodobra prečesali, pa je odlomek dramskega dela **Borisa A. Novaka: Prizori iz življenja stvari.**

Razred se spremeni v gledališče in vsi smo nestrpni. Z nami so: Rokavičnik, Rokavi-

ca, Nogavičnik in Nogavica. Vsaka skupina se predstavi. Odigra svojo najboljšo igro. Prisluži si glasen aplavz. Sprejme pozitivno in negativno kritiko. Je ponosna nase in na druge skupine.

Tako pač je, ko se pri petošolcih razred spremeni v gledališče.

IN KAJ SO Povedale NEKATERE IGRALKE?

... izdelati smo si morali lutke iz rokavic in nogavic. Pri tem smo imele problem, saj je sošolka manjkala skoraj pri vseh vajah.

Ampak drugače, besedilo je bilo pa odlično! Napisati smo morale še dodatno besedilo in to nam je bil velik izziv. Za popestritev predstave smo iz ška-

tle za čevlje izdelale še pralni stroj. (Žana)

Živijo, jaz sem Lana in sem sodelovala v igri. Bila sem

Rokavičnik. V vlogo sem se zelo uživala. Pri dramatizaciji sem se počutila veselo, bile smo zelo nasmejane. (Lana)

V vseh dramatizacijah so se sošolci in sošolke zelo potrudili in dali vse od sebe. Priznati moram, da so me vsi zelo presenetili. Bili so res super! (Neli)

Zdravo, jaz sem Saša. Pri tej igri mi je bilo najbolj všeč, da je bilo vse smešno. Še najbolj smešni so bili naši glasovi. Zame je najboljšo lutko izdelala Neli, saj je imela najlepše lase – rumene in črne. (Saša)

Polonca Bivšek, Žana, Lana, Neli in Saša

DOBROVOLJČKI se pripravljajo na snemanje

V ČETRTEK, 28. FEBRUARJA, JE NA ŠOLO K DOBROVOLJČKOM ZOPET PRIŠEL RIBIČ PEPE V SPREMSTVU UREDNIC OTROŠKEGA PROGRAMA RTV SLOVENIJA. PRIČAKAL NAS JE V MALI TELOVADNICI.

Ponovnega snidenja so bili otroci in Ribič Pepe zelo veseli. Za njegov obisk so seveda hitro izvedeli tudi ostali učenci naše šole, zato so prišli v telovadnico, ker so ga želeli videti, pozdraviti in imeti, normalno, njegov avtogram. Ko je Pepe podpisal kar nekaj rok in listov starejših učencev, smo Dobrovoljčki zaplesali in zapeli

pesem Zajček, al se ne bojiš. Ta pesem bo namreč v oddaji, v kateri bomo glavni igralci, plesalci in pevci. Pepe je želel in moral videti, kako dobro nam gre plesanje in petje. S plesanjem in našo koreografijo je bil takoj zadovoljen, s petjem pa za enkrat še ne toliko. Menil je, da smo peli pretiho za kamero in televizijo. Zaplesali smo še

enkrat, pa tudi zapeli smo sedaj glasneje in bolj korajžno.

Šest Dobrovoljčkov je kasneje ostalo v telovadnici s Pepetom, ostali so se pa lahko vrnili v svoje razrede. Maks Doler, Mila Prevorčič, Eva Strmčnik, Lana Sekolovnik, Tinkara Mešnjak in Jan Jehart so bili namreč izbrani za vloge v oddaji Otroškega programa Ribič Pepe. Vadili so z Ribičem Pepetom in se odlično odrezali, zato jih je zelo pohvalil. Nad njimi je bil res navdušen, saj jim je igranje vlog odlično uspelo. V igranju

ob Pepetu so zelo uživali, skrbno in zelo dobro so se naučili besedila svojih vlog.

Naslednji teden, natančneje 28. marca, pa nas čaka pravo snemanje za oddajo Ribič Pepe z naslovom Strahovi, ki bo po televiziji na kanalu SLO 1. Snemanje bo v Mežici, na več mestih in sicer pred osnovno šolo, v podzemlju rudnika, pred Narodnim domom in v centru. Tega dogodka se vsi Dobrovoljčki zelo veselimo in smo srečni ter ponosni, da se bomo gledali po televiziji. Gledali pa

nas bodo lahko tudi vsi, ki nas imajo radi, in drugi. To nam res veliko pomeni!

Jaz, kot mentorica Dobrovoljčkov, pa vem, da bo ta dogodek njihov trajen spomin! Ko bodo odrasli, se bodo tega spominjali in posnetke kazali svojim otrokom, mogoče Dobrovoljčkom? Kdo bo vedel, vse je mogoče ... Kdaj boste Dobrovoljčke lahko gledali po televiziji, vam še sporočimo.

Lep pozdrav vsem,
Dobrovoljčki z Matejo Korasa

Srednjeveške grajske dogodivščine

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA LETOS PRAZNUJE 70-LETNICO. K PRAZNOVANJU JE POVABILA TUDI OTROKE IZ NAŠEGA VRTCA, SKUPINI VZGOJITELJIC ŠTEFKE KUSERBANJ TER MOJCE ŠIMENC IN PINE LIHTENEGER VIDMAJER.

UDELEŽILI SMO SE SREDNJEVEŠKIH GRAJSKIH DOGODIVŠČIN Z DRUŽINSKIM GLEDALIŠČEM KOLENC. OTROCI SO AKTIVNO SODELOVALI V TREH DELAVNICAH: PLESALI SO SREDNJEVEŠKI PLES, SPOZNAVALI SREDNJEVEŠKE ŽIVALI – KRASTAČI, KAČI, ŽELVO, PAJKA IN JEŽKA – TER SE UDELEŽILI VITEŠKEGA TURNIRJA, KJER SO SE PREIZKUSILI V VITEŠKEM URJENJU.

PRAV POSEBNO DOŽIVETJE PA JE BILA VOŽNJA Z AVTOBUSOM. NEKATERI SO SE Z NJIM PELJALI PRVIČ. TA IZLET NAM BO ŠE DOLGO OSTAL V LEPEM SPOMINU.

Obiskal nas je **JANI GRAUF**

Tudi v tem šolskem letu vrtec Mežica aktivno sodeluje pri projektu Geopark Karavanke. Letošnja razpisana tema je »Čarobni svet mineralov«. Mežica je bila nekdaj rudarsko mesto, zato želimo to kulturno dediščino prenesti tudi na najmlajše. Otroci že od malih nog radi raziskujejo okolico, opazujejo kamenje, zanima in privlači jih sijaj »drugačnih« kamnov, mineralov.

Večina skupin je pri projektu opazovala minerale, jih raziskovala in se čudila njihovemu sijaju. Prav zaradi tega je nastala tudi želja po ustvarjanju mineralov. Pri tem pa nam je bil v veliko pomoč prav lokalni umetnik, Jani Grauf, ki nas je popeljal v različne tehnike izdelave mineralov.

Najmlajši so se preizkusili v ustvarjanju mineralov iz gline. Strokovni pristop je pri otrocih vzbudil veliko željo po gnetenju in oblikovanju. Večina otrok je bila zelo angažirana in se pri delu ni pustila motiti. Malo starejši otroci so se posvetili izdelavi mineralov iz odpadne embalaže. Iz škatel so izdelali zanimiv »recikliran« izdelek, na katerega so bili zelo

ponosni. Najstarejši otroci pa so se srečali z zanimivo, drugačno tehniko. Z veliko vnemo in s pomočjo moške roke so se lotili lesa. Brušenje, piljenje in lepljenje jim ni bilo prav nič tuje. Nastal je čudovit, velik mineral, na katerega so bili prav vsi ponosni. Majhne marljive roke so bile zelo aktivne, zato je bil njihov končni uspeh velik in dragocen. Otroci pa so spoznali, da je v slogi moč.

Sami izdelki so bili plod ustvarjalnih rok otrok, ki brez strokovnega nadzora krajevnega umetnika ne bi bili tako izvirni. V vrtcu smo ponosni in hvaležni, da smo lahko sodelovali z gospodom Janijem. V prihodnje si želimo še več takšnih dni, ko na stežaj odpremo vrata vrtca in medse povabimo zunanje strokovnjake. Ponosni in veseli smo, da lahko spoznavamo drugačnost, se učimo od ljudi, ki so večji ustvarjalci in izdelovalci. V vrtcu je zapihal svež veter in vsi smo uživali, ko »zabavno, poučno ni bilo prav nič mučno«.

Vodja projekta
Geopark Karavanke v vrtcu
Marjetka Ošlak

Medgeneracijsko druženje

V vrtcu se radi družimo. Še posebej ponosni pa smo, če je to druženje še medgeneracijsko. Na dan ljubezni, za Valentinovo, smo se skupaj z bicami iz Mežice družili v medgeneracijskem centru. Povedale so nam, kako so se včasih igrale, katere

pesmice so prepevale, kaj so jedle, kako so se družile in še veliko lepega iz njihovega otroštva. Spoznali smo tudi nekaj koroških besed, posebej ob opisovanju koroške košte. Z žarečimi očmi so opazovale naše malčke, skupaj smo tudi zapeli in zaplesali. Ob druženju

se je čas ustavil in bilo nam je res lepo. Šestintrideset malih srčkov iz našega vrtca je ogrelo srca naših mežiških bic.

VERJAMEMO, DA BO TAKŠNIH DOGODKOV ŠE VEČ!

Romana Šepul

LIKOVNA RAZSTAVA

V petek, 21. februarja, se je s prvo pregledno razstavo predstavila likovna skupina Medgeneracijskega Centra Mežica, ki se je pod mentorskim vodstvom akademskega slikarja Stanislava Makuca prvič zbrala pred dvema letoma.

Slikarke in lepo število obiskovalcev je v Narodnem domu najprej pozdravila predsednica Društva MGC Mežica, Simona Rožej.

Za njo je spregovoril g. Makuc, ki je svojo vlogo mentorja že pred časom strnil v besedah:

»Ne le učiti, naučiti je moj namen in cilj!«

Predstavil je potek izobraževanja ter delo udeleženk, pohvalil njihovo zavzetost, prav tako pa tudi dejstvo, da si poleg učenja v okviru likovne skupine znanje pridobivajo še iz literature ter z obiskovanjem razstav in galerij – da tudi na ta način spoznavajo umetnike, njihova dela ter različne tehnike. Poleg obiskovanja Koroške galerije likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu in Galerije Ravne, so obiskali Narodno galerijo ter Moderno galerijo v Ljubljani in si ogledali tudi

razstavo grafičnih del Marca Chagalla v Galeriji – Muzej Lendava.

Pa povzemimo mentorjev opis dela skupine v preteklih dveh letih: Na začetku so usvajali osnove risanja (z ogljem in svinčnikom, pa risanje okroglih in oglatih oblik, ugotavljanje proporcev, sestavljanje kompozicije, senčenje itd.). Nadaljevali so s tonskim slikanjem. Kot osnova za risanje in slikanje so bila uporabljena tihožitja v različnih kombinacijah. Vse to so nadgrajevali s tehniko kolaža (uporaba barv, papirja,

časopisa, tkanin in drugih materialov), ki za razliko od posnemanja omogoča bolj sproščeno delo, vendar pa zahteva več kreativnosti in domišljije. Na zabaven način so se spopadli tudi s figuro – slikanje na osnovi fotografij, posnetih pred osnovno šolo v Žerjavu (dve figuri v jesenskem času). Pri ustvarjanju so menjavali tudi velikost formata, iz manjšega na večjega in obratno, kar sploh ni tako enostavno, kot bi si kdo mislil. Preizkusili so se tudi v izdelavi grafik in sicer v tehniki linorez, ki je za skupino tako s tehnološke kot finančne plati najbolj sprejemljiva. Nekatere grafike so bile izdelane na

osnovi lastnih zamisli, druge pa so (tako kot tudi nekaj slik) nastale po slikovnih predlogah znanih umetnikov (Pablo Picasso, Paul Cezanne, Marc Chagall, Vincent van Gogh). To je bil hkrati tudi poklon umetnikom, ki so pomembno zaznamovali likovno umetnost. Mentor je posebej omenil tudi vključitev treh šolarjev, tako da je skupina s prihodom Eve, Zale in Urbana zdaj dejansko postala medgeneracijska. Otvoritev razstave je popestrila glasba. Živahne viže sta na harmoniko zaigrala Jani in Matevž, na harfi pa se je predstavila nova članica skupine, Ema. Naj za zaključek nekaj besed

povedo kar sami člani likovne skupine:

Anica: Vesela sem, da so me sprejeli medse.

Emma: Uživam v risanju!

Hana: Zadovoljna sem! Sama s seboj, saj sem vedno mislila, da ne znam risati.

Irma: Na tečaju rišemo, slikamo, spoznavamo umetnost in se imamo res lepo.

Marta: Srečna sem, da je ta delavnica zaživela.

Meta: Na tečaju se imam lepo in se ga rada udeležujem, ker tam uživam.

Nada: Vključila sem se kasneje. In že na prvem srečanju je (O, joj!) mentor oznanil: Danes rišete pa same!

Silva: Srečna sem, da imamo mentorja, kakršen je Stanko!

Urban ni rekel nič, se bo raje s svojimi izdelki predstavil na naslednji razstavi.

Stanko: Hvala vsem, ki omogočajo delo likovne skupine, ter vsem tistim, ki so pomagali pri postavitvi razstave.

Ida Paradiž

KULTURNI DAN

Naše društvo je 8. februarja že drugič pripravilo proslavo ob Prešernovem prazniku v Medgeneracijskem centru v Mežici, ki je opravičil svoj namen, saj je prostor za izvedbo takih in podobnih prireditev primeren tako za nastopajoče kot tudi za obiskovalce.

Bili smo prijetno presenečeni ob tako velikem odzivu naših krajanov in ugotovili, da delamo prav. Na prireditvi je sodeloval MPZ Viharniki, ki je v uvodu zapel Zdravljico. Predsednica za kulturo pri društvu, ga. Draga Simetinger, je nato pozdravila prisotne in poudarila pomen

praznovanja tega praznika. Pozdrav je bil namenjen tudi g. županu Dušanu Kreblu, ki se naših prireditev redno udeležuje.

Sodelovala je tudi **pevska skupina Gorna** in dve njeni članici, ki sta v mozaik dogajanja prispevali svoj delež. Ga. **Milena Grauf** je zelo doživeto prebrala

Prešernovo pesem Povodni mož, ga. **Jožica Kotnik** pa je predstavila dve svoji pesmi. Vedno pa rada sodeluje tudi ga. **Tilka Dorič**, ki se je tokrat predstavila s svojo pesmijo. Predsednik društva, g. **Jožef Libnik**, je prebral dve pesmi naše žal že pokojne članice ge. **Terezije Jaser** ter eno svojo pesem. Pevovodkinja pevske skupine Gorna ga. **Klavdija Freidl** je prebrala manj znano Prešernovo pesem Zvezdogledom. Na prošnjo, da sodeluje pri programu, se je odzval tudi župan g. **Dušan Krebl**, ki je prebral nekaj kitic Prešernove pesmi O Vrba. Vsak izmed zborov je zapel po tri pesmi. Da je bil program še pestrejši, je poskrbel **Florjan Ledinek** s svojo harmoniko.

Sama sem se odločila, da izpostavim našega krajana, že malce pozabljenega pesnika **Hermana Vogla**, saj bo prav letos maja 30 let od njegove smrti.

Rodil se je 17. julija 1941 leta v številni kmečki družini – Mavčevim na Lomu nad Mežico. V Mežici je obiskoval osnovno šolo in nižjo gimnazijo, višjo gimnazijo pa na Ravnah na Koroškem. Njegova maturantska na-

loga je imela naslov "Mežiško narečje". Pot ga je odpeljala na Filozofsko fakulteto v Ljubljano – oddelek slavistike, kjer je študiral slovenski in srbohrvaški jezik s književnostjo in

češčino. Študijsko se je izobraževal v Pragi in Bratislavi. Diplomiral je leta 1967. Dvoletni vojaški rok pa je služil v Novem Sadu. Službeno pot je začel kot novinar pri časopisnem podjetju "Delo" in po dvanajstih letih bivanja v prestolnici se je z družino preselil v Maribor, kjer je prevzel mesto glavnega urednika "Založbe Obzorja". V letih 1980 – 1983 je bil direktor "Maticе". Najpomembnejši pečat je Herman Vogel pustil v poeziji. Skoraj 30 let je bil prisoten na slovenski pesniški sceni. Sodeloval je na številnih literarnih večerih po domovini in v zamejstvu.

Izdal je pet pesniških zbirk: Razdalje rastejo (1968), Ko bom Bog postal (1970), Romantika je bila iz groba vstala (1974), Osoje (1977) in Pajčevina in sveder (1989). Prvenec z naslovom "Razdalje rastejo" mu je 1968 leta izdala "Založba Obzorja". Najbolj plodno obdobje je bilo v 70. letih, saj

"Cankarjevi Založbi". Žal pa mu ni bilo dano, da bi izdal zbirko "Obujenke – 2".

Za odrasle je objavil črtico "Zunaj in tu", dva odlomka "Rox" in "Junak se imenuje Rox".

Prevajal je poezijo in prozo. Slovenskim bralcem je odkrival pripovedništvo drugih slovanskih književnosti. Prevajal je iz vseh slovanskih jezikov – srbohrvaščine, češčine, ruščine ter nemščine in angleščine. Malokdo pa ve, da se je pod prevode podpisoval s psevdonimom Aleš Jesenik.

Kaj je njegova značilnost v podajanju poezije? Tipal je v težko določljivo snov sebe in sveta. Želel je biti slišan in uslišan. Njegove pesmi izražajo veliko tesnobe, otožnosti, hrepenjenja in sočutnosti. Vse so prepletene z nitmi samoironije, sarkazma in cinizma. Ko ni več našel zaupanja v svet in so se mu skrhalo odnosi z ljudmi, mu je v samoti in osamljenosti, pomagal predvsem humor.

V zbirkah svojih pesmi je izrazno nakazoval večni boj v človeku in zunaj njega. V pesmi "Vabilo za raj" iz zbirke "Opisi – 2" v začetni kitici zapiše:

Tešem si veliko znamenje pozabe,
z ostrimi žeblički pribijam platno
na križišče odločanja.
Osvobajam se prostora in časa;
nočem postati spomenik za prihodnost
in pasje potrebe,
saj je veliko hvaležnejših
za takšen namen.
Predvsem me zanima konec,
zrel in čist.

Herman Vogel

so pri Mladinski knjigi izšle kar tri njegove pesniške zbirke: Ko bom Bog postal, Romantika je bila iz groba vstala in Osoje. Zadnja pesniška zbirka "Pajčevina in sveder" je izšla pri

Sam je nekje zapisal:

"Beseda ti ni dana, ampak si jo daš." in še: "Najtežje nikoli ni mimo, najtežje vselej šele prihaja." O Hermanu Voglu so se razpisali tudi naši in tuji

priznani pisatelji in kritiki. Ob izidu zbirke "Osoje" je Matjaž Knecl zapisal, da so "Voglove Osoje" človekov razum, ki sili v premislek in pretehtavanje vse, ki hoče v sleherni stvari odkriti in pojasniti smisel ter globljo resničnost.

Tone Partljič, ki je bil le leto starejši od Hermana Vogla, ga je opisal kot potrpežljivega, nenasilnega, preprostega in poštenega.

Ob tej priložnosti je prav, da se zahvalimo **Dejanu Ulceju**, **Gašperju Bivšku** in **Matiji Milerju**, da so zbrali in uredili gradivo za zbornik "Brez mejnikov", ki je izšel leta 2011. Le

zapisana beseda nam ostane tukaj in sedaj ter našim zanamcem pusti pečat o človeku, ki je obstajal in še živi v naših spominih. Herman Vogel je prehitro sklenil svoj življenjski krog, saj je 17. maja 1989 tragično preminil v Mariboru. Počiva na pokopališču Mirje v Mežici.

Loren Eiseley, ameriški antropolog in filozof, je v svoji doktrini razmišljal in zapisal: "Če je na tem svetu kaj čarobnega, je to zajeto v vodi."

Če bi Herman Vogel še živel, bi nas obogatil še z veliko čudovite poezije.

Če Vas pot popelje do Naro-

dnega doma, kjer stoji njegov doprni kip, za trenutek postojte in se mu v tišini poklonite.

Tone Partljič je ob priložnosti, ko se je mudil v Mežici, prilizneno dejal, da je malo Mežičana in da je ponosen na Hermana Vogla in da ga je imel rad ves Maribor. Imejmo ga radi tudi mi, saj je vendar naš. Na koncu smo vsi skupaj zapeli pesem Kje so tiste stezice. Predsednik se je zahvalil vsem nastopajočim ter obiskovalcem in vse povabil, da smo se še naprej družili ob kozarčku žlahtnega.

Društvo upokojencev Mežica
Rozalija Libnik

MOJCA ŠIPEK

in njen knjižni prvenec

Mojco srečam na poti na Ribnik. Pogled je uprt v krošnje dreves, »dober dan – dober dan« in gre svojo pot. Zanimiva punca, si mislim, zelo tiha in skromna. Potem jo srečam v razredu, kjer najstnike uči o zdravi samopodobi. Sploh ni tiha, te mlade ljudi odločno vodi skozi dejavnosti. In nato jo poslušam v Kuharjevi dvorani Koroške osrednje knjižnice. Tiha? Pa kaj še! Mojca ima ogromno za povedati; spoznam, da to spretno počne na različne načine. V pesmih, besedilih popevk, prozi. Pri rosnih triindvajsetih je napisala in tri leta kasneje, proti koncu lanskega leta, izdala svoj knjižni prvenec, roman *V odmevu vetra*.

V naslednjih vrsticah Mojca Šipek predstavljamo tudi vam.

Jerneja Vertačnik

Ti si sicer ena in edina Mojca Šipek (kljub temu, da nisi edina s tem imenom), pa vseeno, za tiste, ki te ne poznajo, nekaj besed o tvojih koreninah. »Čigava« si?

Res je, na Koroškem imam tudi svojo soimenjakinjo. Po očetu izhajam iz mežiških Šipkov, po mamini strani pa sem Mrdavšičeva. Odraščala sem na Koroškem, natančneje v Mežici, kjer živim tudi danes.

Sicer pa res najpomembnejše – kdo je Mojca Šipek – Moma?

Tisti, ki me poznajo le bežno, bi verjetno rekli, da sem bolj tiha in zadržana oseba. Ljudje, s katerimi preživim več časa, pa vedo tudi za mojo razigranost. Včasih zase pravim, da sem

radovedna raziskovalka življenja. Rada opazujem svet okoli sebe, spoznavam nove ljudi in kulture, samo sebe, uživam, ko sem v naravi ali na potovanjih. Zaključila sem študij psihologije, trenutno pa se največ ukvarjam z izvedbo predavanj in delavnic. V prostem času nadvse uživam, ko sem ustvarjalna. Rada fotografiram in še raje pišem. Svoje formalno znanje poskušam povezovati z izkušnjami in s svojimi konjički. Zanimajo me, na primer, vplivi pravljic na otrokov zgodnji razvoj, terapevtski učinki pisanja in branja ter umetnosti na sploh, raziskujem pa tudi vplive sproščanja, sploh v naravi, na dobro počutje ljudi.

Kakšna literatura se največkrat znajde na tvoji knjižni polici?

Na svojih knjižnih policah na posebnih mestih hranim knjige, ki so name naredile močan vtis. Med njimi je veliko pesniških zbirk, saj si rada vzamem čas in preberem to ali ono pesem. Posebej blizu so mi denimo Menart in Minatti, v zadnjem času pa predvsem Pavček. Med knjigami je veliko tudi literarnih klasik ter sodobnejših del. Rada prebiram Coelhovega Alkimista in pravljice. Ja, še vedno (smeh).

Po poklicu si psihologinja, raziskovalka človeške duše. Ti tudi znanja s tega področja odpirajo vrata v uspešno literarno ustvarjanje? Jih vključuješ v svoje pisanje?

To je vprašanje, na katerega težko povsem jasno odgovorim. Ko pišem, me vodi navdih, vse to, kar sem. Izhajam iz sebe, ne želim se omejevati s predznanjem ali si postavljati pravil. V svoje ustvarjanje zavestno, povsem neposredno psiholoških teorij ne vpletam, pravim pa, da pišem o življenju in iz njega – nepogrešljiv del tega pa smo seveda ljudje, človeška duša, kot si rekla.

Navdih?

Pravim, da je želja po pisanju brez navdiha kot avtomobil brez goriva. Lahko se usedeš vanj, a avtomobil je namenjen vožnji – brez goriva pa se ni mogoče premakniti. Navdih je čudovito darilo, ki te nagovori, da to, kar se rodi v tvoji notranjosti, podeliš s svetom. Predvsem pa ti pokaže, kako to storiti. Mislim, da me navdih enostavno najde, ko je pravi trenutek. To se najpogosteje dogaja, ko sem v naravi. Tam se najlažje sprostim in poglobim vase. Tako se mi spontano utrne kakšna nova zamisel.

V odmevu vetra je tvoj knjižni prvenec, ki te dni odmeva po naših krajih s predstavtami, tvoje pisanje pa se ni začelo z njim ... Kdaj si začela ustvarjati? Povej prosim, kaj več tudi o svoji poeziji. Bila si celo nagrajena za besedila za narodno zabavne skladbe ...

Ne vem, kdaj sem začela. Včasih se mi zdi, da ustvarjam od nekdaj. Svoje zgodbe sem si izmišljevala, še preden sem znala pisati. Našla sem svoje knjižice, ki sem jih zapisala in sestavila pri kakšnih desetih letih. Še v osnovnošolskih dneh sem pisala tudi krajše zgodbe, razmisleke in poezijo. Sčasom sem tako izoblikovala svoj slog pisanja, ki je, praviloma, precej liričen. Zame je pomembno, da besede, ki jih nanizam, zvenijo lepo, mehko, spevno, tudi v prozi. Želela bi si, da pobožajo tako ušesa kot dušo (smeh). Napisala sem veliko pesmi, v zadnjem času si pri ustvarjanju jemljem tudi več svobode in se bolj kot na formalno obliko in pravila osredotočam na vsebino. Z velikim veseljem in zanosom ustvarjam tudi besedila za skladbe. Sem avtorica več besedil, ki so na festivalih narodnozabavne glasbe prejele tudi strokovne nagrade, in upam, da bo tudi v prihodnje tako. Pripravljenih imam še nekaj čudovitih besedil.

Roman v Odmevu vetra je pripoved o ...? In »odmev« ni v naslovu kar tako – na katere odmeve v življenju moramo biti pozorni? Pa še to, zgodba o mladi ženski kar sama kliče po vprašanju, če je roman vsaj malo avtobiografski.

Roman je pripoved o mladenki Mari, ki je bila glas, a je po bridkih življenjskih izkušnjah postala odmev. Na to nakazuje že naslov romana. Mari je ženska, ki v resnici ne obstaja, a se v njej lahko prepozna vsaka ženska in prav vsak človek. Če bi rekla, da roman ni niti malo avtobiografski, bi verjetno lagala. Včasih opišem, da gre za mozaično zgodbo, ki je sestavljena iz različnih pripovedi in življenjskih usod več oseb. Te sem po navdihu nanizala v koherentno zgodbo in ji dodala nekaj svojih zamisli in pogledov – tukaj brez osebne vpletenosti seveda ne bi šlo. Roman je nastajal kar dolgo, nastal pa hitro. Več let, kdo ve, kako dolgo, sem opazovala svet, ljudi in dogajanje okoli sebe ter tako dobivala ideje, posamezne delčke. Pri svojih triindvajsetih sem pomislila, da bi lahko iz njih sestavila celoto oziroma večjo zgodbo. Ustvarila sem rdečo

nit, sestavila mozaik in celotni roman napisala v nekaj mesecih. Odmev, ki ga naznanja naslov, lahko pomeni marsikaj. Na splošno bi lahko rekla, da so to tiste težave in nerazrešene stvari, ki jih prinašamo iz preteklosti in nam onemogočajo, da bi svobodno in neobremenjeno živeli v sedanosti.

Kako si izbrala založnika?

Pri iskanju podpornikov in založnikov sem se soočala z izzivi, ki so verjetno znani večini mladih ustvarjalcev. Težko je opozoriti nase in pokazati svoje delo, če te ljudje ne poznajo. A verjamem, da se vztrajnost in optimizem rada obrestujeta. Na srečo sem stopila v stik tudi z Mohorjevo, kjer jih je zgodba, ki sem jo poslala, prepričala. Založbi sem hvaležna predvsem za zaupanje in priložnost, ki so mi jo kot nepoznani avtorici namenili.

Konec romana je odprt, ni enoznačen. To pomeni, da se bo usoda glavne junakinje izkristalizirala v nadaljevanju? Imaš v načrtu novo knjigo?

Konec je za marsikoga presenetljiv. Veliko ljudi me sprašuje, kako se je zgodba naposled razpletla, in me prosi, naj jim vendarle namignem kaj več o zaključku. Pa ne povem (smeh). Pravim, da nam odgovore na nekatera vprašanja lahko ponudi le življenje samo. Jaz ga v tistem trenutku, ko sem roman končala, nisem poznala in ga nisem napisala. Verjamem pa, da bo bralec, ki se je z Mari poistovetil, lahko sam ustvaril svoj lastni zaključek. Kdo ve, morda se Mari še kaj oglasi in pove tudi o razpletu. Sama trenutno svojo energijo posvečam pisanju povsem nove zgodbe, novega romana, novim glasbenim sodelovanjem ter ustvarjanju novih pravljic in besedil za skladbe. Ni dolgčasa (smeh).

Imaš sporočilo za naše bralce?

Sporočam vam, da Mari nestrpnost čaka, da jo spoznate (smeh). Bralcem želim, da v življenju živijo kot glas in ne odmev. Naj si ob tem, za potnico, sposodim še uvodne misli svoje nove pesmi, ki nosi naslov Hodi: »Skozi življenje hodi, kot da je vsak korak nekaj novega in kakor da te za naslednjim vogalom čaka najlepši razgled, kar si jih kdaj videl.«

Najvišja priznanja

ZA MEŽIŠKA UČENCA GLASBENE ŠOLE RAVNE NA KOROŠKEM

Klara Kobolt in Aljaž Reiter sta dosegla zlato priznanje na 48. tekmovanju mladih glasbenikov Slovenije Temsig, ki ga organizira Zveza slovenskih glasbenih šol.

Aljaž si je z diatonično harmoniko pod mentorstvom Jožeta Mandla v kategoriji 1b z 98,67 točke priigral zlato priznanje ter 1. mesto in posebno priznanje za najbolje odigrano obvezno skladbo. Klara pa je bila poleg zlatega priznanja deležna še naziva najboljše flavtistke tekmovanja v svoji starostni kategoriji. Malo pred tem se je vrnila iz Beograda, kjer je na 17. mednarodnem tekmovanju Davorin Jenko 2019 prav tako premagala vso konkurenco. Klara igra flauto pod mentorstvom Nadje Rošer, na klavirju jo je spremljala korepetitorica Helena Buhvald.

Klari Kobolt in Aljažu Reiterju v uredništvu Šumca iskreno čestitamo za izjemne uspehe, vam, bralke in bralci, pa ju predstavljamo skozi kratek intervju.

Jerneja Vertačnik

Aljaž se je predstavil takole:

Star sem 11 let, obiskujem 6. razred Osnovne šole Mežica. Poleg glasbene šole treniram še karate v Karate klubu Mežica. V prostem času kolesarim, se vozim s skirojem, hodim v hribe, zelo rad berem knjige in zgodovinske revije ...

Klara pa je o sebi povedala:

Sem Klara Kobolt, stara sem 13 let. V glasbeni šoli se učim igranja flavte. V prostem času tudi pojem, zaigram na klavir, kitaro, berem in se družim s prijatelji. Rada imam šport. Treniram karate, tečem, plavam, kolesarim.

Imaš med glasbeniki katerega, ki ti je še posebej pri srcu? Je med harmonikarji kak vzornik, ki ga poslušáš?

Klara: Všeč so mi različni glasbeni umetniki in različne zvrsti. Rada imam klasično glasbo, pop, jazz, narodno-zabavno, ljudsko glasbo. Všeč mi je, da glasba kaj lepega sporoča in se ob poslušanju dobro počutim.

Aljaž: Posebej pri srcu so mi Slavko Avsenik in Ansambel Slavka Avsenika, Sašo Avsenik in Ansambel Saša Avsenika. Moji vzorniki so moj učitelj Jože Mandl, prijatelj Florijan Ladinik in harmonikar ansambla Smeh Žiga Ramšak.

Kako dolgo že igraš svoj instrument in kako pogosto ga vzameš v roke?

Koliko trdega treninga je potrebno za uspehe, ki jih dosegaš?

Aljaž: Igram 5. leto na Glasbeni šoli Ravne na Koroškem pod mentorstvom učitelja Jožeta Mandla igram dvakrat na dan. Ker rad igram harmoniko, me ne mika preveč, da bi namesto tega počel kaj drugega. Za uspeh pa je potrebno veliko ur vaje in vztrajnosti, ter potrpežljivosti.

Klara: Flavto rada vadim. Po navadi igram v več krajših intervalih, vmes grem na trening, na sprehod s prijatelji. Tako igranje za vajo sploh ni naporno.

Ali vedno ubogaš nasvete svojega učitelja oziroma učiteljice? Ti do tako dobrega igranja pomaga še kdo drug?

Klara: Nasvete, ki jih dobim na uri flavte poskušam čim bolj upoštevati, učiteljica pa pri izbiri skladb upošteva tudi moje želje ter moj temperament. V poletnih mesecih na poletnih šolah sodelujem tudi z drugimi profesorji in mladimi flavtisti.

Aljaž: Včasih mi kakšen nasvet uide iz glave, pa me učitelj spomni. Brez upoštevanja učiteljevih nasvetov pa seveda tudi uspeha ne bi bilo. Do dobrega igranja mi zelo pomagajo tudi nasveti drugih učiteljev harmonike, ki jih srečujem na raznih dogodkih – skupne vaje, nastopi harmonikarjev (Zoran Lupinc, Boris Razboršek, Alojz Stradar, Andrej Švab ...), nasveti mojega prijatelja Florijana Ladinika. Pri Državnem tekmovanju mladih glasbenikov TEMSIG 2019 mi je z nasveti pomagala tudi učiteljica klavirja na GŠ Ravne na Koroškem, Helena Buhvald Gorrenšek, ker sem igral skladbe, ki so bile v originalu napisane za klavir. Pri vsem tem pa so mi v oporo in pomoč moji starši.

Dosegla sta že veliko uspehov na tekmovanjih. Kateri so vama najbolj pri srcu, oziroma sta nanje najbolj ponosna?

Ajaž: Ponosen sem na vsa prejeta priznanja (Avsenikova, Slakovo ...), najbolj pa na zlato plaketo Tekmovanja mladih glasbenikov RS TEMSIG 2019.

Klara: Vsak uspeh na tekmovanju prinese veliko veselja. Kot 9-letna deklica sem prvič stopila na tekmovalni oder. Zlato priznanje mi je takrat prineslo veliko spodbude. Pred 2 letoma sem na mednarodnem tekmovanju v Varaždinu prejela zlato priznanje in 1. nagrado, kar mi

je dalo novega zagona. Zelo pa sem ponosna na 1. mesto in pohvalo – laureat za posebne dosežke na mednarodnem tekmovanju v Beogradu, kjer so nastopali tudi odlični starejši flavtisti iz drugih držav. Ker sem med zadnjima dvema tekmovanjema imela le 1 dan počitka in 8 ur vožnje, je tudi 1. mesto na državnem tekmovanju zame izjemnega pomena.

Aljaž, ali si ob poslušanju drugih harmonikarjev vedel, da si boljši od njih? In ob svojem igranju, si vedel, da boš na koncu ocenjen skoraj 100%?

Ob poslušanju nekaterih harmonikarjev sem bil prepričan, da igram bolje, ampak je bilo nekaj takšnih, ki tudi zelo dobro igrajo. Ko sem odigral do konca brez kakšnih večjih napak, sem vedel, da bo ocena dobra.

Pa ti, Klara, kako si ti doživljala to tekmovanje in konkurenco? Ali si pričakovala, da boš boljša od vseh?

Tekmovanje TEMSIG se odvija na dveh nivojih. Na predtekmovanju 5-članska komisija izbere tekmovalce, ki lahko čez 1 mesec tekmujejo na državnem nivoju. Na tekmovanje pridejo odlični glasbeniki. Trudim se, da pred svojim nastopom ne poslušam ostalih tekmovalcev in se ne primerjam z njimi, saj lahko hitro dobiš občutek, da ostali igrajo bolje. Osredotočim se na svoj nastop in se poskušam čim bolj živeti v glasbo, ki jo izvajam. Prvega mesta na TEMSIGU nisem pričakovala in bila sem zelo presenečena. Bilo je kot v sanjah.

Klara, zlata si bila tudi na mednarodnem tekmovanju v Beogradu, kmalu pa greš v Varaždin. Se tekmovanja v drugih državah kaj razlikujejo od tistih na domačih tleh? Je konkurenca močnejša?

Po navadi je pot v drugo državo že dogodivščina sama po sebi. Spoznaviš druge narode in kul-

ture. Tekmovanja so sproščena, konkurenca pa precejšnja. Na mednarodnem nivoju je mednarodna komisija, ni predtekmovanja, tekmovalci prihajajo iz različnih držav in vsakega tekmovalca posebej snemajo.

Kakšne so tvoje želje za prihodnost? Ali si želiš igrati v kakem ansamblu, postati

učitelj glasbe, iti s harmoniko v svet?

Aljaž: Moja želja je ustanovitev ansambla in nastopanje ... tudi po svetu. Učitelj pa ne bi bil.

Klara: Nisem se še odločila, kaj bo moj poklic, želim pa si, da bi bila glasba moja sopotnica tudi na nadaljnjih življenjskih poteh.

GLASBENA DRUŽINA KOBOLT vse do zmage na tekmovanju Družina poje

Na tekmovanju Družina poje, ki poteka v okviru oddaje Slovenski pozdrav, so Koboltovi s svojo izvirnostjo, iskrenostjo in glasbenim talentom očarali žirijo ter si pripeli in priigrali zmago. Šestčlanska družina, ki jo sestavljajo oče Peter, mama Sara, hčerke Klara, Kristina in Anamarija ter sin Jakob, se je v polfinalni in finalni oddaji predstavila z avtorsko skladbo Prelepi Sloveniji, ki opeva lepote naše države in vzbuja narodno zavest.

Ob začetku letošnjega leta je v oddaji Slovenski pozdrav na prvem programu RTV Slovenija potekalo finale tekmovanja Družina poje. Sodelovala je tudi družina Kobolt iz Mežice, ki je s svojim glasbenim talentom in izvirnostjo – nastopili so namreč z avtorsko skladbo – ugnala konkurenco. Poleg družine Kobolt se je za zmago borilo še enajst drugih družin, med njimi tudi profesionalne

glasbene družine z bogato glasbeno zgodovino. »Zmaga nam je dobro izhodišče za prihodnje družinsko prepevanje in motivacija, da kot družina še naprej ustvarjamo glasbo,« je dejala Sara in dodala, da je bil njihov glavni namen doživeti nekaj novega in lepega, sodelovanja v oddaji niso jemali kot tekmovanje. »Na druge družine nismo gledali kot na konkurenco. Res je, da je bilo med

drugimi udeleženci veliko glasbenikov, ki se z glasbo ukvarjajo vsaj polprofesionalno, a mi smo na oder šli le uživati. Pokazali smo, kar znamo,« pravi Peter.

Peter in Sara sta velika ljubitelja glasbe, oba imata tudi glasbeno izobrazbo, ljubezen do igranja in prepevanja pa sta prenesla tudi na otroke Klaro, Kristino, Anamarijo ter Jakoba. »Že pred Slovenskim pozdravom smo imeli namen, da bi kot družina peli in igrali, a nikoli ni prišel pravi čas. Oddaja nas je vzpodbudila, da smo s tem začeli nekoliko bolj resno,« je povedal Peter. Oba s Saro sta priljubljena in uspešna zobozdravnika, otroci pa imajo poleg šolskih obveznosti še druge aktivnosti in hobije, časa za skupne vaje tako ne ostane

prav dosti. »Naše vaje zahtevajo dobro organizacijo in urnik, ki se ga poskušamo držati,« pravi Sara. Za tekmovanje v oddaji Slovenski pozdrav pa so vadili vsak dan, čeprav ne vedno vsi skupaj.

Na tekmovanju so nastopili z avtorsko skladbo Prelepi Sloveniji. »Glede na to, da so v oddaji nastopali tudi že uveljavljeni ansambli, smo morali za naš nastop poiskati nekaj izvirnega. Padla je odločitev, da se v finalu predstavimo z lastno skladbo,« pravi Sara. Ker je v tekmovanju poudarek na slovenskih družinah, prepevanju slovenskih pesmi in vzpodbujanju ljubezni

do domovine, so brez večjih težav določili temo svoje skladbe. Glasba in besedilo, ki je delo Sare, ostali družinski člani pa so tu in tam primaknili kakšno svojo idejo, je domoljubno in govori o lepotah naše dežele. »Mislim, da je treba, še posebno pri mladih, graditi ponos na domovino. Bodisi skozi pesem bodisi prozo, poezijo ... Menim, da je to pomembno za izgradnjo osebnosti. Ponosa na domovino pa tako ali tako ni nikoli preveč,« meni Sara.

Čeprav imata tako Sara kot Peter zelo rada glasbo, z oddajo Slovenski pozdrav pa so dosegli precejšno

prepoznavnost na slovenskih tleh, si konkretnih načrtov v glasbi ne zastavljajo. »Bomo videli, kaj bo prinesel čas. Smo se pa odločili, da našo avtorsko skladbo Prelepi Sloveniji posnamemo v studiu. Zdi se nam prav, da se skladba na nek način ohrani,« pravi Peter in doda, da so že po prvi oddaji dobili zelo pozitivne odzive publike, povečalo se je število klicev za nastope, tudi iz tujine. Zaenkrat še nimajo začrtanih ciljev za skupno glasbeno prihodnost. »Predvsem si želimo mirnega življenja,« zaključita Peter in Sara.

Jon Petek

MEŽIČARJI OD TOD IN TAM

Pravijo, da se vse enkrat zgodi prvič. No, danes se bo prvič zgodilo, da bomo nekoga v tej rubriki predstavili drugič. Pred dvema letoma je že bil naš gost. Takrat o njegovem hobiju – vzgajanju sobnih rastlin – nismo govorili. Smo ga pa kasneje lahko spremljali na Instagramu, prav tako so na medmrežju dostopni kratki posnetki z njegovimi nasveti glede nege in vzgoje rastlin.

SREDI LETOŠNJEGA FEBRUARJA JE V LONDONU IZŠLA ČISTO POSEBNA KNJIGA Z NASLOVOM BOYS WITH PLANTS (FANTJE Z RASTLINAMI), V KATERI SE PRESTAVLJA 50 FANTOV S CELEGA SVETA, LJUBITELJEV SOBNIH RASTLIN. MED NJIMI JE TUDI

Jan Robin

KI BRALCE IN LJUBITELJE SOBNEGA ZELENJA POZDRAVLJA CELO Z NASLOVNICE. ZATO JE PRAV, DA GA PREDSTAVIMO ŠE S TE PLATI.

Kdaj ste se intenzivneje pričeli ukvarjati s sobnimi rastlinami?

Rastline so že od nekdaj del mojega življenja in v vsakem življenjskem obdobju so me spremljale. Dve leti nazaj, ko sem si uredil svoje stanovanje, pa se je moja zbirka dodobra povečala.

Katera je bila prva, jo še imate?

Začel sem z afriškimi vijolicami, ki jih vsakoletno pomlajujem in podarjam, tako, da imam trenutno kakšno pra pra pra pra pra pra potomko prve vijolice.

Koliko jih imate danes? Koliko različnih?

Moja zbirka rastlin šteje okoli 100 primerkov od tega različnih

dobrih 60, če štejem rastline, ki jih imam doma, v pisarni in v svojem stanovanju. Je pa res, da se zbirka ves čas spreminja, pogosto rastline podarjam, dobim kakšno novo v dar itn..

Kako jih zalivate (glede na to, da potrebujejo različno količino vode) in kako dolgo traja zalivanje?

Za nego svojih rastlin porabim bistveno manj časa, kot si ljudje predstavljajo. Zalivam jih mogoče 20 minut na teden. Se pa držim starega slovenskega pregovora, ki pravi, da moramo imeti rastline bolj na suhem. Skratka pretirano zalivanje vedno vodi v propad rastline. Doma imam približno 6 litrov prestane vode in potem rastline po potrebi zalivam. Nimam nobenega strogega urnika, ampak vsakič preverjam – če je zemlja suha,

zalijem, drugače ne. Seveda v poletnih mesecih več in v zimskih nekje na 10 dni.

Kako dolgo traja, da jih pomladi presadite? Jim pripravljate različne mešanice zemlje?

Pomladansko presajanje traja načeloma eno dopoldne, čeprav ne presajam vseh rastlin vsako leto. Preverim, če je rastlina svojo posodo res prerasla, potem jo presadim, drugače samo dodam nekaj nove sveže zemlje. Je pa res, da rastline v poletnem času tudi gnojim, ampak tudi pri tem ne pretiram. Načeloma uporabljam za sukuletne specialno zemljo, medtem ko pri ostalih uporabljam splošno mešanico za sobne rastline.

Kdaj ste fotografije pričeli objavljati na instagramu?

S fotografijami sem začel vzporedno z opremljanjem stanovanja s sobnimi rastlinami in ko sem videl, da je zanimanje za to področje veliko, sem dobil dodatno motivacijo. Všeč mi je, da se mladi zanimajo za sobne rastline, zato jim želim ta hobi čim bolj približati in dokazati, da je ozelenjevanje naših bivalnih prostorov dokaj enostavno.

Kako je prišlo do sodelovanja pri nastanku knjige BWP?

Z raziskovanjem sem ugotovil, da je na Instagramu community (*skupnost, op.l.*) ljubiteljev botanike velika, tako smo se med sabo povezali in si začeli izmenjevati znanje. Opazil sem Instagram profil z imenom Boyswithplants, ki je kmalu objavil tudi moje fotografije. In po dobrem letu sem dobil z njihove strani povabilo, če bi sodeloval v knjigi, kjer bo objavljenih 50 fantov z vsega sveta s svojo zbirko rastlin. Takoj sem bil za, nekaj mesecev kasneje pa so mi sporočili, da sta

odbor in uredništvo odločila, da bo moja fotografija celo na naslovnici knjige, ki je oktobra izšla v Avstraliji, prejšnji mesec v Londonu, na slovensko različico pa bomo morali še malo počakati.

Kdo je bil pobudnik / izdajatelj?

Knjigo je uredil Avstralski botanik in grafik Scott Cain, izšla pa je pod založništvom MODERN books iz Velike Britanije.

Ste fotografije lahko izbrali sami ali jih je bilo treba poslati več in jih je potem izbral nekdo drug?

Poslal sem več fotografij, sami pa so potem izbrali željene.

Ali imate v načrtu, da bi tudi vi izdali kakšen priročnik s praktičnimi nasveti za vzgojo zelenih sobnih rastlin?

Točno to so moji načrti, da pripravim sodobno knjigo o

sobnih rastlinah, predvsem za mlade, ki so polni entuziazma, manjka pa jim osnovno znanje o negi rastlin. Veste, včasih so brez slabe vesti vrgli stran staro monstero, danes pa se vnuki stepejo kdo bo imel babičino sanseverijo v svojem stanovanju. Tako je tudi 10 let stara Pilea vaše mame čisto po naključju pristala v moji zbirki in ne veste, kako vesel sem te rastline! Zgodbo sem delil s svojimi prijatelji in sledilci in ne boste verjeli, kako dobro je bila sprejeta, in vsi smo enotni, da je rastlina lepo darilo, če pa ima ta rastlina še zgodbo, je to neprecenljivo.

TAKOLE! IZVEDELI SMO, DA PREDSEDEK NEKATERIH, DA JE UKVARJANJE Z ROŽAMI »ŽENSKO DELO IN VESELJE«, NE DRŽI. ŠE VEČ – TUDI FANTJE / MOŽJE IMAJO LAHKO PRAV USPEŠNO »ZELENE PRSTE«.

Ida Paradiž

Praznovanje **DNEVA ŽENA**

V času, ko se zima počasi posavlja in prvi cvetovi nežno kukajo na plan, praznujejo vse žene in dekleta tega sveta. In ko se ob tem prazniku pojavljata besedi enakopravnost in emancipacija, vsi malo pozabljamo na drugo plat ženske. Na čuječo, čutečo, srčno in ljubečo žensko energijo, brez katere bi bilo življenje pusto in prazno. In prav s tako energijo je bilo zaznamovano praznovanje letošnjega dneva žena, ki ga je že drugo leto zapored organiziralo Folklorno društvo Pušlc.

Pušlcu se je pred dvema letoma pridružila Nataša Naglič, ki je prevzela strokovno vodenje »malega Pušlca«. Pa tudi v šoli in vrtcu imajo kar nekaj vzgojiteljic in učiteljic, ki so ves čas v podobni vlogi. Preko igre predajajo našim otrokom znanje in modrost ter bogato dediščino naših prednikov. In vsakdo, ki dela s tako malimi otroki, mora delati z ljubeznijo. Prav na tak način sta Nataša Naglič in Renata Raušer s svojimi izvirnimi idejami

povezali Pušlc, OŠ Mežica in Vrtec Mežica in vsi nastopajoči so to prireditev zapisali globoko v spomine vseh, ki so si jo ogledali. Glasba, ples in besede naših otrok so zopet dokazali, da imamo v Mežici veliko talentov, ki se pod budnimi očmi mentorjev in pod odrskimi lučmi spremenijo v prave plesalce, igralce, muzikante ...

Bose otroške nožice, ki so s pogumnimi koraki stopale po velikem odru, so gledalce ponesle v čas brezskrbnosti in otroštva. Suvereni otroški nastopi pa so iz malih otrok naredili junake z velikimi srci in neustrašnim pogumom. Energija vseh pa je stkala čaroben popoldan, ki se ga bomo še dolgo spominjali.

Iskrena hvala vsem, ki ste kakorkoli sodelovali, predvsem pa otrokom, ki so nas razveselili s svojim nastopom.

FD PUŠLC Mežica

KOLESARSKI SPREHODI IN TURE OKOLI MEŽICE

V zadnjih letih postaja kolesarjenje vse bolj priljubljena zvrst rekreacije. Tudi pri nas na Koroškem, kjer se turizem ponovno prebuja, turistični ponudniki tu in na oni strani meje, poleg vseh naravnih danosti, stavijo na to zvrst. Medtem ko imajo preko meje precej več ravnine in lepo urejene kolesarske poti, pa lahko pri nas preizkušamo praktično vse gozdne makadamske ceste in kolovoze, kar je pri sosedih večinoma prepovedano.

Seveda pa pravi kolesarski zanesenjaki po teh hribovskih cestah kolesarimo že desetletja, od takrat, ko se pojavila prva »gorska« kolesa. Ena izmed prvih pobud, da bi v Mežici prebudili to vrsto rekreacije je vzniknila že pred dvajsetimi leti. V letu 2000 pa jo je zasnovala in predstavila skupina zanesenjakov v okviru študijskega krožka CSD Ravne na Koroškem.

Pod mentorskim vodstvom Nevenke Lednik so sodelovali še Monika Potočnik, Metka Sveršina, Marjeta Korošec, Matjaž Mlačnik, Peter Obreza, Uroš Fišer in Boštjan Lesjak. Projekt so poimenovali Gorski kolesarski park – tematske poti, z gorskim kolesom po vrhovih nad Mežico. V zloženki, ki so jo ob tej priložnosti izdali so zapisali:

»Namen projekta je bil pripraviti potrebne opise in opraviti preglede terena za tematski opis kolesarskih poti, ki bi služili za dodatno promocijo Mežice v turistične namene«. V soboto, 27. maja 2000, smo se tako podali po prvi tematski poti proti Štalekerjevemu vrhu iskat grofov zaklad.

Ideja o podobnih tematskih poteh je bila takrat navdih tudi drugim, ki so v tem videli možnost ponovnega razvoja turizma na Koroškem.

V pripravi opisov kolesarskih poti v okolici Mežice je sodeloval tudi Štefan Lednik, ki je v tistih časih večino teh poti s kolesom prekolesaril ali ob kolesu prepešal. V nadaljevanju je predsta-

vljen njegov opis, ki lahko kot navdih služi vsem, ki s kolesom iščete sprostitev in rekreacijo.

V našem, z ravnino skopem svetu, žal ni mogoče ponuditi »udobnih« kolesarskih sprehodov. Na razpolago sta le dve »ravninski« smeri, po glavni cesti proti Črni in še naprej do Lipolda v Koprivni, ter navzdol do Prevalj in Raven. Vsaj proti Prevaljam se bo morda v nekaj letih uredila kolesarska steza, ki bo omogočala varnejše kolesarjenje, za tiste, ki se na glavni cesti ne počutijo varne. Morda, pa bo prej kolesarjenje po kolesarski stezi, mogoče celo proti Črni?

Imamo pa v hriboviti okolici obilje privlačnih kolesarskih tur, od lažjih, zahtevnejših do težjih. Za te ture je potrebno seveda ustrezno kolo, najbolje kar gorsko z ustreznimi prestavami in dobrimi zavorami. Pri hitrejši vožnji navzdol je potrebno opozoriti, da je potrebno previdnosti dati vselej prednost pred tekmovalnostjo ali rekordi. To še posebej velja za tiste manj izkušene, saj lahko na cestah posutih s peskom in na makadamskih cestah hitro pride do neprijetnih padcev.

Opisom kolesarskih poti je podana približna skupna dolžina od izhodišča v Mežici (491 m.n.v.) do vrnitve v kraj, ter točke najvišje nadmorske višine pri vzponih. Kjer ni določene, uradno izmerjene višine, je ta povzeta po izohipsah.

Opisane ture se seveda lahko začnejo tudi v

1

e vzeli v
ki je
nom, da se
im turistom
ia uporaba
o katerih se
sarji podamo
arske izlete.

o zasnovali
poti, katerih
združeni v
napi (vložni list
arskih poti
a srednji list).
tematskih

3

4

5

obratni smeri. Boljši poznavalci terenov pa jih lahko skrajšajo, podaljšajo in popestrijo z neimenovanimi prečnimi cestami ali kolovozji. Skratka, na voljo so različne kombinacije.

»Osvojiti« vse navedene ture, razen najtežjih, ni nikakršen problem, seveda za količkaj izurjenega kolesarja z nekaj kondicije. Starejših ali šibkejših na strmih ali daljših vzponih ne bo sram stopiti s kolesa in ga peš tiščati navzgor. Čas ture bo zato nekaj daljši, tura pa bo tako marsikateremu prijetnejša. Tako bo več priložnosti za uživanje v razgledih, za opazovanje in spoznavanje okolice in njenih zanimivosti. Obenem pa se more pri tem najbolj obremenjen del telesa, »sedalo«, odpočiti. Vožnja navzdol pa je gotovo poseben užitek za vse, za hitre in počasnejše.

Najbrž ni potrebno posebej poudariti, da se je za pot, kakršno imamo v načrtu, treba ustrezno opremiti. Pač glede na dolžino ture, na vreme in druge okoliščine. Ali se podajamo na pot sami ali v družbi. V torbi ali nahrbtniku je poleg dokumentov ali denarja, hrane in pijače treba imeti tudi nekaj za prvo pomoč pri nezgodah, pa za manjša popravila na kolesu in še kaj.

Za pomoč pri načrtovanju tur in pri orientaciji na terenu bodo poleg priložene karte z označenimi smermi dobrodošla karta Mežiška dolina 1:50000 in karta Kamniške in savinjske Alpe 1:50000.

1. Mežica – Onkraj Meže – Mežica

Iz Mežice po Leški cesti mimo kopališča, nato navzgor, sprva po asfaltu, nato po makadamski cesti proti Lešam do domačije Studenčnik. Od tu po ravnem, 2 km do kmetije Gutovnik, nato vseskozi navzdol do Mežice. (9 km, 720 m n.v.)

2. Mežica – Plat – Mežica

Iz Mežice navzgor proti Lešam do križišča na sedlu pri Harmonkovi kapelici. Nato desno mimo kmetije Andrej, vseskozi navzgor z izjemo ravnega dela pred Predovnikom, do

- 1 Udeleženci zbrani pred startom, dopoldne 27. 5. 2000, proti Štalekerjevemu vrhu.
- 2 Zloženska izdana ob predstavitvi ideje Tematskih poti – Z gorskimi kolesom po vrhovih nad Mežico.
- 3 Pogled na Mežico, Peco in Podjuno pri Ladiniku nad Mežico.
- 4 Raduha, Peca in Obir med potjo od Klemena proti Šentanelu.
- 5 Pogledi od Bukovnika, ki vedno očarajo.

Kajžarja na Platu. Tukaj je priporočljiv krajši peš vzpon do zanimive gotske stavbe, podružnične cerkve sv. Lenarta, priče iz časov prvih turških vpadov. Od Kajžarja vodi cesta zopet navzgor do bližnjega odcepa na pašnik Linše, od tu pa v glavnem navzdol mimo kmetij Ladinik, Lekšeče, Ober, Gutovnik vse do Mežice. Lepi razgledi na Peco, Mežico in Podjuno. (15 km, 1050 m n.v.)

3. Mežica – Holmec – Lom – Mežica

Iz Mežice po glavni cesti do Poljane in na vršni preval na Holmcu pri gostilni Pik. Tukaj levo, sprva po zložni makadamski cesti do kmetije Vogel. Od tu strmo navzgor na Lom. Po krajši ravnici med kmetijama Naveršnik in Adam, vodi pot vseskozi navzdol skozi gozdnato Brusnijo do asfaltne ceste iz Mežice v Pliberk. Razmeroma lahka a zelo zanimiva pot z lepimi razgledi v sosednjo Podjuno in na koroške gore. (16 km, 710 m nv.)

4. Mežica – Šentanelška reka – Belšak – Poljana – Mežica

Po glavni cesti do Štoparjevega železniškega mostu pred Prevaljami. Od tu levo in pod mostom po asfaltni cesti proti Šentanelu. Pri smerokazu za Šentanel krenemo dalje, levo po dolini Šentanelške reke še dober kilometer. Tam zavijemo levo čez most, od koder vodi krajša strmina do križišča in meje med Dolgo Brdo in Belšakom. Če se vzpnemo še višje nad kmetijo Golak v pobočje Belšaka, se nam razgrnejo prelepi razgledi mimo Pece, Obirja, Košute proti Karnijskim Alpam, Dobraču in seveda na Podjuno ob vznožju. Od omenjenega križišča se spusti cesta proti Kralju na Holmcu, kjer se priključimo na cesto od mejnega prehoda proti Poljani, kjer zavijemo nazaj proti Mežici. (19 km, 600 m nv. na križišču) Turo je priporočljivo še podaljšati od Kralja mimo gostilne Pik pek Loma v Mežico (enako kot pod točko 3).

5. Mežica – Prevalje – Leše – Mežica

Iz Mežice po glavni cesti do Prevalj. Od tu desno po asfaltni cesti do Leš. Na zahodnem koncu vasi pridemo na sprva strmo nato bolj zložno asfaltno in nato makadamsko cesto do znanih gotskih cerkev Sv. Ane in Sv. Volbenka. Pri križišču nad njima sta nam na izbiro dve vmesni smeri. Prva pelje pod levim pobočjem Volinjeka mimo kmetije Hermonko do Hermonkove kapelice, nato skozi Onkraj v Mežico. Druga smer

pod zahodnim pobočjem Volinjeka vodi le z majhnim vzponom mimo kmetij Stovčnik in Pikal, kjer se cesta priključi na glavno pot Leše – Mežica. Na odseku proti Stovčniku se nudijo obsežni in lepi razgledi proti Šentanelu, Šmarjeti in na širšo Podjuno. (20 km, 780 m nv.)

6. Mežica – Štenge – Podpeca – Črna – Mežica

Iz Mežice navzgor proti Pliberku. Kilometer pred nekdanjim mejnim prehodom nam smerokaz pokaže na levo po asfaltni cesti proti Peci. Ta pelje sprva zložno, nakar se proti Hanžaju in na Štenge dviguje zelo strmo. Pri partizanskem spomeniku in križišču na Štengah dosežemo najvišjo točko ture. Od tukaj sta nam na izbiro dve smeri. Nekaj krajša vodi levo navzdol mimo zaselka Mitnek (gostišče pri Matjažu), kjer makadam zamenja asfalt, in dalje mimo opuščenega rudarskega obrata v Podpeci, do stika s cesto Koprivna – Črna pri t.i. razpotju.

Druga, malo daljša, a bolj razgledna smer, pelje sprva ravno mimo Torčevega in pod pobočjem Pece nad Najbržem, nato pa strmo navzdol mimo nekdanj mogočne kmetije Mihev, do stika s cesto v Podpeco. Dalje se spuščamo do »razpotja« in od tu skozi Črno v Mežico. (daljša smer 24 km, 1020 m n.v. na Štengah)

7. Mežica – Prevalje – Šentanel – Mežica

Iz Mežice najprej na Prevalje. Pri gasilskem domu zavijemo levo, strmo navzgor po makadamski cesti mimo kmetije Klemen. Sledi razmeroma zložno vzpenjajoč se odsek skozi naselji Breznica in Suhi Vrh. Pod kmetijo Tratnik dosežemo najvišjo točko vzpona. Nato zavijemo navzdol do Šentanela. Od tu po asfaltu v dolino do Štoparjevega mostu, kjer zavijemo nazaj v Mežico. Vseskozi od Klemena do Šentanela nas spremljajo lepi razgledi na Uršljo goro, Smrekovec, Raduho, Peco in seveda na Avstrijsko koroško stran. (30 km, 870 m n.v.)

8. Mežica – Šentanel – Zg. Jamnica – Mežica

Iz Mežice proti Prevaljam do Štoparjevega mostu in v Šentanelško reko. Po 3 km poti nas smerokaz usmeri navzgor, mimo kmetije Ploder, še vseskozi po asfaltu do Šentanela. Znani kraj s turističnimi kmetijami Marin, Rifel in drugimi je vreden postanka in ogleda. Pot vodi nato navzgor, kjer stoji na ravnici kapelica sv. Uršule. Tukaj je, kot naročen, vabljen prostor za počitek, oddih in užitek ob razgledih. Od bližnje

kmetije Gornik se vije pot dalje pretežno po ravnem v Zgornjo Jamnico. Pri domačiji Mikl pa se spustimo navzdol in pri Zvonikovem mlinu v Spodnji Jamnici končno dosežemo dno doline Šentanelške reke. Od tu pada cesta zložno do Štoparjevega mostu, kjer se usmerimo nazaj proti Mežici. (32 km, 830 m n.v.)

Če nas je volja, pa se v Šentanelški reki namesto navzdol proti Štoparjevemu mostu usmerimo raje desno navzgor proti Belšaku ter skozi Dolgo Brdo pri Kralju in dosežemo cesto proti Poljani in Mežici. Dolžina te poti je enaka kot zgoraj. Vztrajnejšim pa se ponuja še en podaljšek. Pri gostilni Pik na Holmecu zavijemo desno čez Lom in Brusnijo v Mežico. Po tej poti se izognemo glavni cesti v Mežico in njenemu gostemu prometu in vozimo vse do Mežice po mirnem hribovskem svetu ob robu Podjune. Ta tura je ena najlepših v naši okolici. Njena dolžina ni nič kaj večja kot od prve opisane smeri. Je pa poleg vzpona na Šentanel potrebno premagati nato še dva, na Dolgo Brdo in čez Lom.

9. Mežica – Šentanel – Strojna – Mežica

Iz Mežice prek Šentanela do Zg. Jamnice kot v prejšnjem zapisu. Ob prečkanju Jamniškega potoka krenemo desno, strmo navzgor do vršnega križišča na Strojno pod domačijo Žerovnik. Od tu naredimo še kilometrski podaljšek do cerkve Sv. Urha na Strojni. Vrnemo se lahko po isti poti do Šentanela ali pa zavijemo na Spodnjo Jamnico. Bolj primerno pa je za povratek ubrati novo smer, po vršnih slemenih proti Suhemu vrhu, kjer pridemo pod kmetijo Godec na cesto Prevalje – Šentanel. Od tu se spustimo bodisi na Prevalje ali pa krenemo desno na Šentanel in nazaj v Mežico. Dolžina ture z vrnitvijo nazaj prek Šentanela znaša 38 km, preko Prevalj približno enako (1000 m n.v.).

10. Mežica – Prevalje – Kot - Leše

Iz Mežice skozi Prevalje do odcepa v Brančur-nikov graben. Sprva strmo navzgor do dobre 2 km oddaljenega križišča pod obronki Naverškega vrha. Tu desno, z blagim vzponom mimo domačije Lagoja, nato v breg. Pod Ravnjakom in mimo kmetije Jug, navzdol mimo kmetije Kresnik do Leš. Sledi vzpon do Hermonkovega križa ali po zahodni strani Volinjeka, mimo Stovčnika do ceste Mežica – Leše. Nato navzdol skozi Onkraj v Mežico. (25 km, 780 m n.v.).

11. Mežica – Žerjav – Jazbina – Naravske Ledine – Plat – Mežica

Iz Mežice po glavni cesti do Žerjava, tukaj levo v dolino Jazbine. Sprva zložno po asfaltu, nato bolj strmo po makadamu proti obronkom Uršje gore. Sledi zelo strm vzpon do kmetije Lavter, od tu pa spet zložno do žerjavske lovske kočice. Pred njo krenemo levo na bolj strmo cesto Križan – kočica PD Ravne na Naravskih Ledinah. Malo dalje od kočice pri levem odcepu mimo Godčevega vrha navzdol do nenaseljene domačije Obretan. Od tod je približno 1 km slabšega kolovoza, ki pripelje do dobre gozdne ceste. Ta se vzpne na prelaz nad pašnikom Linše me Jan-kovcem in Krajnčevim vrhom. Od tu sledi spust pod Sv. Lenartom proti Hermokovem križu in skozi Onkraj Mežico (32 km, 1130 m n.v. pri Naravskih Ledinah, 1100 m n.v. na Linšah)

12. Mežica - Žerjav – Naravske Ledine – Prevalje ali Ravne – Mežica

Do Naravskih ledin kot pod zapisom 11. Od tu še pred »Smuč kočica« zavijemo levo navzdol skozi Podkraj in po Brančurnikovem grabnu do glavne ceste, ter po njej do Mežice. (35 km, 1130 m n.v.)

Daljša varianta: spust blizu Kotelj, nad njimi mimo Šratneka na Ravne, ali pa skozi Kotje in od tu na Ravne in nazaj v Mežico. (40 km)

13. Mežica – Črna – Sleme – Javorje – Mežica

Iz Mežice skozi Črno blago navzgor po asfaltni cesti ob Javorskem potoku. Nato pa po ne prestrmo speljani cesti do Slemena ali do Andrejevega doma, planinske postojanke na Slemenu. Pri vračanju po približno 500 m pri novi kapelici, na mestu nekdanje cerkve Sv. Vida, z asfalta zavijemo po makadamski cesti proti vzhodu. Po lepi cesti pridemo najprej do Ciganije in od tu po vršnih slemenih Zgornjega Javorja do farne cerkve Sv. Magdalene. Od tu se strmo spustimo do spodnje javorske cerkve Sv. Jošta, kjer se cesta počasi zravnava do križišča pri Dretniku. Sledi strm spust do Spodnjega Javorja, kjer pri Rezmanu pripeljemo nazaj na cesto Črna – Sleme. Od tu se skozi Črno vrnemo v Mežico. (41 km, Andrejev dom 1109 m n.v., Sv Magdalena 1159 m, n.v.)

14. Mežica – Črna – Dom na Smrekovcu – Mežica

Iz Mežice v Črno in dalje do odcepa ceste

v Bistro pri Pongračiču. Nato preko nekaj bolj strmih klancev do križišča v Bistri. Tukaj zavijemo levo navzgor na Pudgarsko. Sledi daljša zložna vzpenjajoča se cesta do prevala na štajersko stran nad Kramarico. Od tukaj ne prestrmo navzgor po cesti, ki vodi proti Ljubnemu, pa tudi do Starih stanov na Golteh. Po dobrih dveh kilometrih nam smerokaz pokaže desno navzgor proti domu na Smrekovcu. Za piko na i te ture je potreben še peš skok (dobre pol ure) na vrh Roma (1577 m), da se naužijemo razgledov, za katere smo bili prej, na dolgi gozdnati poti prikrajšani. Vrnitev v Mežico po isti trasi. Zelo privlačna in razen dolžine ne prezahtevna »gorska« tura. (50 km, Dom na Smrekovcu 1377 m, n.v.)

15. Mežica – Koprivna – Preval – Topla – Mežica

Iz Mežice skozi Črno ter naprej v Koprivno do Lipolda. Tu krenemo desno navzgor ob potoku Koprivna do državne meje pod Lužami. Na križišču, levo Kumer, naravnost Jekl, krenemo pri mejnem kamnu ob potoku desno strmo navzgor na Preval. Do sedla med Čofatijevim vrhom in Toplo pridemo mimo kmetije Ledrovec. Od sedla Preval se spustimo po pobočjih Čofatijevega vrha in mimo mogočne kmetije Končnik v dolino spodnje Tople. Spuščamo se po asfaltni cesti in kmalu pri nekdanji »topelski elektrarni« pridemo v dolino Meže. Nato skozi Črno nazaj v Mežico. Zaradi vzpona na preval je tura kar zahtevna. (40 km, 1413 m n.v.)

16. Mežica – Koprivna – Bukovnik – Bistra – Mežica

Do Šumela (780 m n.v.) v Koprivni, dober kilometer pred Lipoldom opravimo enako pot kot pri prejšnjem (št. 15) opisu. Tu zavijemo levo čez Mežo, nato navzgor po dobri makadamski cesti, ki vodi pod Olševo v Solčavo. Po približno 4,5 km dosežemo Spodnje Sleme (1250 m n.v.). Na križišču zavijemo levo navzgor, do najvišje slovenske domačije, Bukovnika. Na obzorju se nam vrste prelepi razgledi na Raduho, vrhove Savinjsko – Kamniških Alp, pa na Košuto, Obir, Olševo. Nazaj si je smiselno izbrati pot skozi Bistro, kamor nam pokaže smerokaz na Spodnjem Slemenu. Pri Pongračiču zavijemo v Črno in proti Mežici. (48 km, Bukovnik 1327 m n.v.)

17. Kdor si želi udobnejših, ravninskih kolesarskih sprehodov ali potepov, mu je obilje njih na voljo v sosednji Podjuni.

Najprej je potrebno premagati klanca proti Rehtu ali čez Holmec, nato pa čez mejna prehoda proti Libučam, Pliberku, Vogrčam ali pa proti Bistrici, Breškemu jezeru, skozi Breško vas, Večno vas do Globasnice. Nazaj pa skozi Šteben in Šmihel pri Pliberku. Mikaven je tudi obisk Klopinskega jezera, Zablaškega jezera, Železne Kaple, do koder je speljana od Miklavčevega ob strugi reke Bele posebna kolesarska pot. Zmogljivejši pa se bodo podali morda še dalje, proti Rožni dolini, Velikovcu, Celovcu.

V to »podjunsko« se uvršča tudi privlačna, a kar dolga, smer Mežica – Dravograd – Labot – Pliberk – Mežica, prek Rehta ali Holmeca. (58 km)

Za konec pa še nekaj zelo zahtevnih gorskih vzponov v bližini.

- Mežica – Štenge – Dom na Peci (1665 m, n.v.)
- Mežica – avstrijski Podkraj – planinski dom Siebenhuten, vrh gondolske žičnice iz Bistricce (1700 m n.v.)
- Na Uršljo goro po več smereh; preko Žerjava, Prevalj, Raven do kapelice pri opuščeni domačiji Šisernik, nato po dostavni cesti do rampe pri bivši spodnji postaji žičnice RTV. Od tu se je na vrh bolj smiselno podati peš.

Bolj vzdržljivi kolesarji pa si lahko izberejo še daljše, kombinirane gorsko-dolinske ture, na primer:

- Preko Strojne – Libeliške gore na Libeliče – Dravograd in nazaj.
- Preko Jazbine ali Šentvida do Križana v Suhu dol, do Slovenj Gradca in čez Sele, Kotlje v Mežico.
- Čez Koprivno v Podolševo in Solčavo ali po panoramski cesti v Matkov kot in naprej v Logarsko dolino. Vrnitev na primer preko Ljubnega, Smrekovca.
- Prek Kramarce na Bele vode, Šoštanj. Nazaj čez Zavodnje, Šentvid, Črno ali pa po dolini skozi Slovenj Gradec.
- Čez Koprivno v Podolševo in po panoramski cesti na Pavličovo sedlo, v Železno Kaplo, Miklavčevo, Šmihel pri Pliberku in nazaj v Mežico.
- In še drugam ter dlje po željah in možnostih ...

Avtor **Štefan Lednik**, soavtor **Mitja Lednik**

GEOPARK KARAVANKE ODPIRA NOVE PROSTORE

Čezmejni Karavanke **UNESCO Globalni Geopark v okviru dveh novih evropskih projektov INTERREG NaKult in OBZORJE 2020 odpira prostore v nekdanji Ljudski šoli Št. Lipš ob Ženeškem jezeru / St. Philippen ob Sonnegg. Otvoritev bo potekala 12. aprila 2019.**

Vljudno vabljeni!

V okviru projekta INTERREG NaKult – Geološko pohodno doživetje v Geoparku Karavanke je bila nabavljena oprema in pohištvo za prostor, ki bo namenjen izvedbi različnih dejavnosti kot so vsakoletni

geopark kamp in izobraževalne delavnice, poleg tega pa bo stavba služila tudi kot novi upravljavski center Geoparka Karavanke.

V okviru projekta RURITAGE – Dediščina za regeneracijo podeželja, ki ga podpira program Evropske unije Obzorje 2020, bodo prostori LŠ Št. Lipš ob Ženeškem jezeru / St. Philippen ob Sonnegg služili kot **središče podeželske dediščine (angl. Rural Heritage Hub)** namenjeno izvedbi projektnih aktivnosti, kot so različna srečanja in delavnice z deležniki, ki bodo pomagali sooblikovati

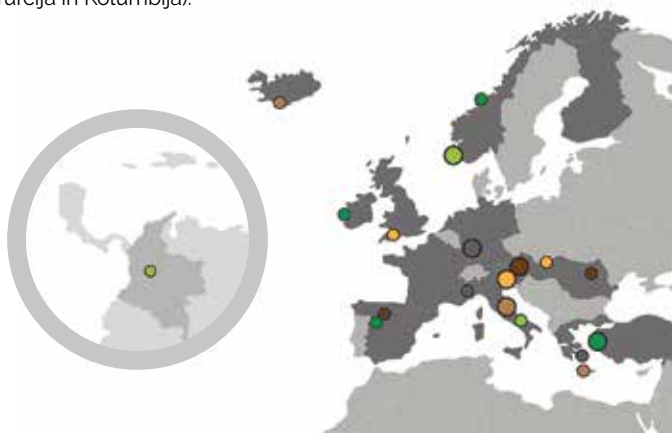
strategije za ohranitev in promocijo kulturne in naravne dediščine območja, v katerem živimo.

INTERREG projekt NaKult združuje 8 partnerjev iz Slovenije in Avstrije. To so občine Črna na Koroškem, Prevalje, Ravne na Koroškem in Dra-vograd ter institucije RRA Koroška – Regionalna razvojna agencija za Koroško, d. o. o., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave – OE Maribor, Društvo Kulturni Dom Pliberk / Bleiburg in Delovna skupnost Geopark Karavanke. V okviru projekta, katerega skupna

V okviru projekta RURITAGE bo vzpostavljenih 19 središč podeželske dediščine. Na območju Geoparka Karavanke bo to nekdanja LŠ Št. Lipš ob Ženeškem jezeru / St. Philippen ob Sonnegg, v občini Sittersdorf (Žitara vas).

Partnerji v projektu RURITAGE prihajajo iz 18 različnih držav (Italija, Španija, Avstrija, Združeno kraljestvo, Irska, Nemčija, Francija, Finska, Poljska, Nizozemska, Madžarska, Romunija, Slovenija, Grčija, Islandija, Norveška, Turčija in Kolumbija).

vrednost je približno 1,9 milijona € in se v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija sofinancira s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj ter s sredstvi Dežele Koroške, bo oblikovana daljinska pohodna pot okoli geoparka, ki bo dolga okoli 300 km, razdeljena na 12-14 dnevnih etap, s katero sledimo trendu pohodništva, ki pri nas in tudi v svetu stalno narašča.

Daljinska pohodna pot okoli geoparka bo vključevala tudi občino Mežica in sicer bo ta etapa potekala iz Črne na Koroškem v Mežico (najverjetneje skozi rudnik ali čez Pikov vrh), ter se nadaljevala preko Volinjeka do Poljane. Čezmejne posebnosti na poti bodo posredovali geopark vodniki, ki bodo usposobljeni v okviru različnih izobraževanj. Nova infrastruktura v občinah Črna na Koroškem, Prevalje, Ravne na Koroškem in Dravograd na slovenski strani, ter Zell / Sele, Feistritz ob Bleiburg / Bistrica pri Pliberku, Sittersdorf / Žitara vas, Lavamünd / Labot in Gallizien / Galicija na avstrijski, bo omogočala kakovostnejšo interpretacijo, atraktivnejšo

doživetje geološke in naravne pestrosti ter njeno ohranjanje. Projekt traja od 1. 5. 2018 do 30. 4. 2021.

Obzorje 2020 RURITAGE Projekt

Z junijem 2018 je Delovna skupnost Geopark Karavanke tudi partner v novem, 4-letnem projektu Obzorje 2020, z akronimom RURITAGE. V projektu sodeluje 38 partnerjev iz 18 različnih držav. Projekt RURITAGE v ospredje postavlja ravno bogato dediščino podeželskih območij – kulturno in naravno, ki jo lahko uporabimo kot gonilo trajnostnega razvoja. V okviru projekta je bilo določenih 6 različnih področij, to so romanje, lokalna hrana, migracije, umetnost in festivali, odpornost ter pokrajina, ki predstavljajo potencial za razvoj podeželskih območij. Znanje, ki se je zgradilo v 13 projektnih partnerjih – vzornikih in se bo dodatno razvijalo v okviru projekta, bo preneseno v 6 projektnih partnerjev, t. i. replikatorjev, po celotni Evropi, ki bodo posnemali njihove dobre prakse. Geopark Karavanke je

bil izbran za področje romanja, zahvaljujoč svoji ohranjeni, 1.500 let stari romarski tradiciji na Gori Sv. Heme v Globasnici. Zaradi tega se bodo tudi vse projektne aktivnosti izvajale pod naslovom: »Davna tradicija in sodobni svet ob romarski poti na Goro Sv. Heme (Hemmaberg)«. V okviru projekta bomo posnemali dobre prakse Marijine romarske poti (Mária Út) v Romuniji in Jakobove poti (*Camino de Santiago*) v Španiji. Glavni cilj projekta je torej krepitev trajnostnega razvoja podeželskih območij s pomočjo njihove edinstvene kulturne in naravne dediščine. V projektu je 70.000 € namenjenih obnovitvi in razvoju romarskih točk na Gori Sv. Heme - Rozalijini votlini. Projekt je prejel sredstva iz programa Evropske unije za raziskave in inovacije Obzorje 2020 in se bo zaključil 31.5.2022.

Zgodovina stavbe

Ljudska šola Št. Lipš ob Ženeškem jezeru je bila zgrajena leta 1880. Renovacija šole je potekala leta 1996, z letom 2013 pa je šola zaprla svoja vrata, saj se je takratnih 11 učencev priključilo Ljudski šoli Sittersdorf – Žitara vas. V obdobju med 1985 in 1998 je bil ravnatelj šole g. Florjan Lipuš, slovenski pisatelj in prevajalec. Šola je za 62 učencev ponovno zaživela v šolskem letu 2013/2014 ter 2014/2015, ko se je obnavljala Ljudska šola Sittersdorf (Žitara vas).

DS Geopark Karavanke

dr. Darja Komar
mag. Antonia Weissenbacher
Danijela Modrej
Mag. Gerald Hartmann

Od leta 2016 tudi pri nas izbiramo besedo, ki je najbolj zaznamovala preteklo leto. Prva izbrana je bila »begunec«, druga »evropski prvaki«, za lansko leto pa smo Slovenci izbrali besedo »čebela«. Kako lepa in primerna povezava z mojim namenom, da v tej številki predstavim

SVEČANO ČEBELARSKO OBLEKO*

*ČEBELARJI SVOJEGA OBLAČILA NE IMENUJEJO »UNIFORMA«

Do čebel imamo Slovenci čisto poseben odnos. Že iz nekaterih poimenovanj se kaže naše spoštovanje do te drobne žuželke – naj omenim le dve posebnosti: beseda »matica« je na primer izpeljana iz besede »mati« – za razliko od angleščine in nemščine, kjer jo imenujejo »kraljica«. In, čebela pri nas ne »pogine«, kakor rečemo za smrt pri živalih, temveč »umre«. Slovenec Anton Janša, ki je bil dvorni učitelj čebelarstva pri cesarici Mariji Tereziji, je svoje znanje in dognanja že v 18. st. zapisal v čebelarških priročnikih, po katerih so morali (z odlokom cesarice) po njegovi smrti učiti tudi njegovi nasledniki. Še danes so Janševi nasledniki, slovenski čebelarji, znani in cenjeni v Evropi in svetu. Zato ni čudno, da svojo pripadnost čebelarskemu cehu

izkazujejo tudi s svojo svečano obleko, ki je celo zaščitena pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Oblikovalec svečanega oblačila, za katero je Upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije leta 2005 sprejel poseben pravilnik (ki je prav tako njegovo delo), je g. Janez Levstik iz Sevnice, ki mi je poleg g. Praperja, predsednika mežiških čebelarjev, pomagal z nekaterimi podatki za ta članek.

Kaj sestavlja oblačilo, ki ga ob slovesnih priložnostih lahko nosijo člani čebelarskih društev, ki so člani ČZS?

- **Klobuk** – ki se nosi vodoravno ali rahlo nagnjen naprej oziroma na stran. Krajec je zadaj lahko rahlo obrnjen navzgor, spredaj pa navzdol. Vrh klobuka mora biti lepo okroglo zaobljen in ne pomečkan.
- **Suknjič** – glede na vremenske razmere je lahko odpet, oziroma za poletne temperature sploh odložen.
- **Hlače / krilo.**
- **Telovnik** – s satenastimi sprednjimi deli (žakard zlato satovje).
- **Bela srajca / bluza.**
- **Kravata** z vtkanim znakom ČZS ali **svilena ovratna ruta** s tiskom stiliziranih čebel v letu. Znak ČZS na kravati mora biti viden nad vratnim izrezom telovnika, svileno ruto pa spenja lesena čebelarska zaponka v obliki panjske končnice.
- **Čevlji in nogavice** v temni barvi.
- **Bele rokavice** za praporščaka, zastavonošo, nosilca pogrebne žare, blazinice s priznanji, vencev ali krste.
- Glede na vremenske razmere je uniformi dodan še **plašč**.

Za telovnik, kravato in ovratno ruto je jasno, zakaj so taki, kakršni so. Na osnovi česa pa je bila izbrana barva obleke in oblika klobuka, mi je pojasnil g. Levstik (tekstilni tehnik, ki je bil zaposlen v tovarni Lisca, sicer pa čebelar in še vedno aktiven planinski in turistični vodnik): »Moja odločitev glede barve je bila povezana z asociacijo na barve starejšega čebeljega satovja –ta je rjava z minimalnim odtenkom zelene nianse. Oblika klobuka naj bi bila asociacija na klobuk Antona Janše, ki je nosil podoben klobuk, seveda s širšimi krajci. Svečano obleko si mora kupiti vsak čebelar sam, polovico stroška naša družina prispeva le za praparščaka.

Za konec še zanimivost: Leta 1988 je bil v deseti številki gla-

sila Slovenski čebelar, v rubriki Iz društvenega življenja objavljen naslednji članek:

ČEBELARSKA UNIFORMA

Čebelarji iz čebelarkega društva Ravne na Koroškem so predlagali, da bi ZČDS sprejela na svoji skupščini enotno uniformo, ki bi jo nosili čebelarji ob svečanih priložnostih. Na sliki (desno) je predsednik ČD Mežica Stanko Abraham v uniformi, ki si jo je izdelal sam. Izvršni odbor ZČDS prosi čebelarske organizacije in čebelarje, da na ZČDS pošljejo svoja mnenja o uniformi, ki jo predlagajo koroški čebelarji.

Kot mi je povedal g. Levstik, je takratne čebelarje sicer lepa uniforma g. Abrahama tako po barvi kot po kroju malce preveč spominjala na lovsko,

zato je niso »posvojili«. Je pa z njo g. Stanko zasejal seme, ki se je ukoreninilo, raslo in razvijalo ter obrodilo – z oblikovanjem in uveljavitvijo danes predstavljene svečane čebelarske obleke.

Ida Paradiž

BOŽIČNO NOVOLETNI DIRENDAJ

Vsako leto konec Decembra se v telovadnici Mežica odvija božična zgodba, ki jo za vas pripravimo društvo IKDM Perkmandelci. Tudi v letu 2018 smo z vami preživeli čudovito popoldne, polno veselja in božičnega vzdušja.

Prireditve je vodil in povezoval DJ Boris, ki je napovedal začetne plesne skupine M Dance, Dobrovoljčke in plesno šolo Ines Kogal. Po kratkem programu ste lahko uživali v peki keksov, pitju čaja, lepotilnem salonu, poslikavi obraza, ustvarjali v delavnicah in skakali na igralih. Seveda pa tudi letos ni manjkal prihod Božička, s katerim ste lahko na kratko pokramljali v božičnem kotičku.

Ker vas je zmeraj več, tudi obiskovalcev iz drugih občin, ki se udeležite naše prireditve, smo pripravili našo zgodbo pisati naprej s še večjim trudom in veseljem. Kot veste, pa nas brez vas ni, zato lepo vabljeni tudi naslednje leto, da skupaj napišemo še eno zgodbo.

IKDM perkmandelci

PIŽAMA PARTY

Skozi celo leto se člani društva Perkmandelci trudimo, da vsaj enkrat na mesec naredimo za otroke ustvarjalne delavnice, kjer se družimo, ustvarjamo, se zabavamo. V mesecu septembru smo društvo selili v nove prostore Medgeneracijskega centra Mežica, ki nam skupaj s tehnologijo nudijo ogromno, tako, da lahko naše delavnice izpopolnimo in sprejmemo več otrok.

Tako se nam je porodila ideja, da naredimo »pižama party« in prespimo. Ideja je bila super, spomniti se je bilo treba še datuma, ki bo ustrezen za nas, in na koncu, da bodo starši imeli varstvo in s tem izkoristili čas za medsebojno druženje. Torej, 10. november, ko je martinovanje, naj imajo otroci svojo zabavo in starši svojo. To je bila top ideja.

Priprave na »pižama party« so bile hitro v teku, prijavnice so šle ven in bum! Kar v dveh dneh smo napolnili 27 mest, kar pa je bilo tudi maksimalno število otrok zaradi prostora. Žal smo morali kar nekaj otrok zavriniti. Na prisotne pa je pazilo 9 članov društva, ki smo se v kotičkih centra stiskali, da so lahko naši otroci uživali. 10. 11. smo se zbrali v Mkc-ju, kjer smo se za

začetek igrali različne igre, nadaljevali smo z večerjo, osebno higieno, plesom v pižamah, sledil je kino in na koncu spanje ob spremljavi sproščujoče glasbe. Zjutraj smo vstali, sledil je zajtrk, po zajtrku pa jutranja telovadba, v okviru katere smo šli vse do Polene, kjer so sledile razgibalne vaje in sprehod nazaj do Mkc-ja. Otroci so pridno pospravili svoje stvari ter se odpravili domov na kosilo.

»Pižama party« je uspela »u nulo«, otroci so samo še spraševali kdaj bomo ponovili, mi pa smo bili več kot hvaležni in veseli zaradi takega navdušenja. In seveda bomo ponovili, našli bomo različne tematike, ki bodo otrokom zanimive in ki jim bodo pomagale pozabiti na vsakdanje obveznosti.

Ustvarjalne delavnice so se v letu 2019 že pričele. Prva je bila 1. marca, ko so otroci že ustvarjali in delali pustne maske. Druga je bila konec marca, kjer smo po željah otrok ustvarjali okraske za okrasitev drevesa v Mežici in tako se bodo nadaljevale vsak mesec ...

IKDM Perkmandelci

www.facebook.com/IKDMperkmandelci

Pustni karneval v številkah

2. 3. 2019

64. zapovrstjo

60 prijavljenih skupinskih mask

40 gostov iz Dornave (kurenti, cigani, orači, pokači)

600 balonov

700 krofov

80 l čaja

ZAHVALA

"Samo malenkosti, kot so nasmeh, prijazen pogled, pristrčen pozdrav, prijazna prošnja ali zahvala so drobci, ki gradijo veličino dneva." (Neznani avtor)

Turistično Društvo Mežica se za podporo, pomoč pri pripravi, in izvedbi že 64. pustnega karnevala, ki je potekal 2. 3. 2019, iskreno zahvaljuje vsem sponzorjem in donatorjem: Cabled-M, d.o.o., Steling (Peter Plaznik, s.p.), Lekarna Dren, d.o.o., Gostilna Krebs (Nataša Pratkanec, s.p.), Gradbeništvo Stane, d.o.o., Koroška Lekarna, Ferolin, d.o.o., Frizerstvo Nataša P. (Nataša Plaz, s.p.), Okrepčevalnica Meža (Sejdi Jusufi, s.p.), Okrepčevalnica in slaščičarstvo "M" (Florjana Lipovič, s.p.), Turistična kmetija Kajzar (Ljudmila Gerdej, s.p.), TAB, d.d., Mercator Market Mežica, TUŠ Market Mežica, Mesarija Lečnik Mežica, Pekarna Rednak, d.o.o., Restavracija Polena (Krstina Novak, s.p.), ReO SKEI Koroške, Turistična kmetija REHT, Boris Repnik s.p., Orlač Darko s.p., Prodajalna DAMA (Marjana Komar, s.p.), Papirnica Ostžek (Nika Kosmač, s.p.), Karavanke UNESCO Globalni Geopark, RRA Koroška, d.o.o., Trgovina Moderna 5 (Marija Rezar, s.p.), Podjetje KAL, d.o.o., Podzemlje Pece – Turistični rudnik in muzej, d.o.o., ISOMAT, d.o.o., Evroembalaža, d.o.o., Obsa, d.o.o. ...

Posebej se zahvaljujemo tudi Občini Mežica in županu Dušanju Kreblu, vsem zaposlenim na Komunalni Mežica, Osnovni šoli Mežica in Vrtcu Mežica, Hiši otrok Mali Koraki, Prostovoljnemu gasilskemu društvu Mežica, KD Pihalni orkester Rudnika Mežica, pobratenemu društvu iz Dornave Ted Lükari, IKDM Perkmandelci, FD PUŠLC, KUD Peca ...

ISKRENA hvala tudi vsem posameznikom – Nataliji Petrič, Renati Krebel, Tatjani Smuk, Klavdiji Škrube, Nikiju Škrubetu, Andreju Novoselu, za prijazno pogostitev pa družini Zapečnik in vsem prebivalcem Senčne vasi, ki nam vsako leto pripravijo nepozaben sprejem.

In nenazadnje – najlepša hvala vsem pustnim šemam in obiskovalcem, ki ste s svojo prisotnostjo popestrili 64. pustni karneval!

Hvala in SREČNO do jubilejnega 65. pustnega karnevala 22.02.2020!

Predsednica TD Mežica **Darja Komar**, foto: **Tatjana Smuk**

JKZ NARODNI DOM MEŽICA JE KULTURNA USTANOVA ZA KATERO LAHKO REČEMO, DA JE EDEN IZMED NAJMOČNEJŠIH STEBROV KULTURNEGA DOGAJANJA NA KOROŠKEM, NJEGOVO USPEŠNO DELOVANJE PA MOČNO ODMEVA TUDI IZVEN NJEGOVIH MEJA. NARODNI DOM MEŽICA ŽE OD USTANOVITVE PONUJA PESTER IN KVALITETEN REPERTOAR GLEDALIŠKIH PREDSTAV, KONCERTOV TER DRUGIH DOGODKOV. JKZ NARODNI DOM MEŽICA JE V MESECU APRILU 2006, PRIČEL Z OPRAVLJANJEM SVOJE Z AKTOM PREDPISANE DEJAVNOSTI.

JKZ ND Mežica je v letu 2018 v skladu s svojo dejavnostjo organiziral in izvedel naslednji program:

Predstave gledališkega abonmaja:	6
Predstave otroškega abonmaja:	5
Gledališke predstave za izven:	6
Otroške predstave za izven:	5
Koncerti:	5
Prireditve: proslave in predavanja, filmi:	11
Skupaj prireditev:	38
Skupaj obiskovalcev:	8450

Lani sta bila najbolj obiskana dogodka muzikal *Briljantina* in koncert *Vlada Kreslina z Malimi bogovi*. Tudi v letu 2019 smo na dobri poti. Do sedaj smo imeli že razprodani dve komediji *Menopavza*. Veseli smo, da smo lahko bili del poslovilne turneje muzikala *Cvetje* v jeseni, ki je bil prav tako razprodan. Gostili smo dve predpremiери, v decembru *Predstavo*, ki gre narobe ter v februarju *Nune* v akciji. Vedno več je obiskovalcev iz bolj oddaljenih krajev, kot sta na primer *Vuzenica* in *Mislinja*. Od naših najmlajših obiskovalcev smo dobili same pohvale glede otroškega abonmaja. Gledališki abonma pa smo zaključili v začetku aprila. Najbolj odmevna predstava, za katero je bilo prodanih tudi največ vstopnic za izven, je bila *Prekleti kadilci*. Organizirali smo dve predstavi za osnovne šole in sicer *Škrat Kuzma* dobi nagrado (OŠ Mežica, OŠ Prežihov Voranc, OŠ Razborje, OŠ Dravograd) ter v aprilu predstavo *Kit na Plaži* (OŠ Mežica, OŠ Prevalje, OŠ Prežihov Voranc, OŠ Slovenj Gradec). Z mislimi smo že v novi sezoni otroškega in gledališkega abonmaja ter ostalih predstav in prireditev. Za naslednjo sezono pa naj vam izdamo, da pripravljamo še en projekt in sicer *Koroški abonma* v sodelovanju z ostalimi koroškimi občinami.

Iskrena hvala, ker nam zaupate. Želimo si, da bi v hram kulture ljudje še vedno prihajali v velikem številu in pri tem neizmerno uživali ter se sprostili. In to nam lahko uspe le z vašo pomočjo. Hvala, obiskovalci!

Spremljajte nas na naši spletni strani www.narodnidommezica.si ter Facebook in Instagram profilu, kjer dobite vse aktualne informacije o dogajanju.

TAKO KOT VEDNO: DOBRODOŠLI NA SEDEŽIH KULTURE!

Direktor JKZ Narodni dom Mežica
Ambrož Blatnik

UREDNIŠKI
ODBOR

župan
Dušan Krebel
odgovorna urednica
Jerneja Vertačnik

direktor občinske uprave
Blaž Saloven

člani uredniškega odbora
Jožef Libnik
Barbara Prevorčič
Ida Paradiž
Jon Petek

Glasilo Občine Mežica izhaja 4 x letno v nakladi 1.600 izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Vsem, ki ste s prispevki sodelovali, se najlepše zahvaljujemo. Prosimo, da s svojimi prispevki tudi v bodoče sodelujete, ker bo le na ta način naše glasilo pestro in zanimivo.

Prispevki ne bodo honorirani, uredniški odbor pa si pridružuje pravico do njihovega izbora.

Oddaja dokumentov naj bo na digitalnem mediju (tekstovni članki v Microsoft Word-u, fotografije pa priložene ločeno v formatu jpeg ali tiff, in sicer na resoluciji 300 dpi s krajšo stranico najmanj 10 cm). Fotografije, ki ne bodo primerne velikosti (npr. snete iz spleta – 72 dpi / 70 KB) ne bodo objavljene. Fizično oddane fotografije, ki ste jih prispevali, lahko po objavi glasila dvignete na tajništvo občine Mežica.

Svoje prispevke pošljite na naslov:

Občina Mežica
Trg svobode 1,
2392 Mežica

info@mezica.si

izdala
Občina Mežica

lektoriranje
Jerneja Vertačnik

fotografije
avtorji člankov

fotografija na naslovnici
fotolia

oblikovanje
Jasna Kalčič Rajzer, atelje jk@

tisk
Malex d.o.o.

naklada
1.600 kosov